

Karel van de Woestijne
Wiekslag om de kim

KAREL VAN DE WOESTIJNE / WIEKSLAG OM DE KIM

Uitgegeven onder auspiciën van de Afdeling Neerlandica van het
Constantijn Huygens Instituut der Koninklijke Nederlandse
Akademie van Wetenschappen

Projectcommissie: W. Blok, Groningen; G.J. Dorleijn, Groningen;
A.H.F. van Elslander, Gent; A.M. Musschoot, Gent;
A.L. Sötemann, Utrecht; H.T.M. van Vliet, Den Haag

COPYRIGHT

Copyright van deze uitgave © 1996 Koninklijke Nederlandse
Akademie van Wetenschappen

KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Karel van de Woestijne Wiekslag om de kim

Historisch-kritische uitgave,
verzorgd door Leo Jansen

Deel 1 / Teksten

Van Gorcum, Assen, 1996

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Woestijne, Karel van de

Wiekslag om de kim / Karel van de Woestijne;
historisch-kritische uitg., verzorgd door Leo Jansen. –
Assen: Van Gorcum. – (Monumenta literaria neerlandica,
ISSN 0167-5044; 8, 1)

ISBN 90-232-3055-8

Dl. 1: Teksten

ISBN 90-232-3137-6 geb.

Trefw.: Van de Woestijne, Karel “Wiekslag om de kim” /
gedichten; oorspronkelijk.

*Wanneer, geteekend met de onloochenbaarste merken,
hoe lastig nog zijn leên van lijdelyken groei,
't argwanig kind den eersten drift in zich voelt werken
en schaduw werpen op zijn plots-beschaamd gestoei;*

5 — *wanneer, zijn woel'gen nacht bezocht van de eerste wake,
't gewassen kind zijn eerste vrees voor 't leven kent
en, kwell'ge koestering, de koortse van zijn kake
met de eële pijn van zijn duistre naeglen schendt;*

10 — *wanneer, doordeesemd van het eindelijk bevroeden,
doorkeend van 't wekkend gif der wilde wetens-pijn,
't volvoerde kind zich woedend aan zich-zelf wil voeden
en, bleek en norsch, het beeld van de' eigen geest gaat zijn;*

15 — *wanneer 't voldongen kind, gespeend van alle wanen,
zijn schampere onschuld als een schande van zich werpt;
— wanneer 't op 't levens-brood, dat bijt van zijne tranen,
voor 't eerst de schittring van zijn gave tanden scherpt :*

20 *dàn, in de onzaligheid der ouderlijke zalen
waar zijne zuster weent om zijn eenzelvigheid,
dan staat (verzoeking van zijn angst-bekropen smalen,
verzet der kopp'ge jeugd zijn onwil voorbereid,*

*en dra zoen van zijn zonde en vrijheid voor zijn vreeze;)
daar staat, waar hij ter tweede beet zijn tanden wet,
ineens, en onontkoomlijk-reede, en uitgelezen,
een overvloedig maal hem eindloos klaar-gezet.*

25 *Hij eet. — Zijn honger ziet geen vlijtig voorjaar vieren
de nieuwe vreugde die hij haat, en die hem beurt.
De felle violier vunst diep van donkre vieren;
de slentel-bloeme smaakt zòo als de perzik geurt;*

30 *er is geen vlieg, er is geen rietjen, of zij galmen;
de zon, die hem beklemt, klept als een klok; maar 't licht
gaat glijdend als een zijde over de zijden halmen
en veegt de voren ook uit zijn doorploegd gezicht;*

*hij voelt : door heel zijn dag blijft klateren en klaren
de schater van den schitterenden sterren-nacht ;
35 hij kent den nacht, die blankt van bloesmende appelaren
waar de avond-schemer wijlt die de ochtend-schemer wacht ;*

*weldra zal aan den geur der pluimend-gele grassen
waar ruim het wuivend hooi een liefde-bedde breidt,
de reuk der linden op de luwe winden wassen
40 die 't moede min-gelaat den nooblen avond wijdt :*

*hij weet het. Maar hij eet. — Zijn lijf is vol van schokken.
Er wringt een wrang genot door hem. Maar hij geniet
de nieuwe pijn vooral van een halsstarrig wrokken
en 't vratig hongren dat een nieuwe vreugd hem biedt.*

*Hij bijt. — o Nooit bevroede smaak der nieuwe spijzen !
45 o Kalme en kloeke koorts, o kenen-klievend vuur :
zijn tand-vleesch van het eerst besluit te voelen ijzen ;
zijn keel te schrapen met uw èchtheid, o Natuur ;*

*uw echtheid, die voor goed de arme ingewanden ledigt
50 van al het zoet gezeur dat kind van mensch verscheidt ;
uw echtheid als een vlam die zuivert en volledigt :
den kus, mijn vriend, dien uwe starre weigring beidt.*

*— Hij bijt. Zie hoe hij bijt ! Ten laatsten hoek gekropen
waar, heilig als een straf, de blinde kilte mart,
55 eet hij, en laat den dronk door zijne kele loopen,
en voelt de sterkte rijze' in zijn steeds vroeder hart.*

*Nòg woelt en wrokt zijn ingewand van donker duchten.
Maar, waar het voedsel vindt de wegen van zijn vleesch,
kent hij als een verzuim zijn veel te lang verzuchten ;
60 en iedre spiere spant en davert iedre pees.*

*Gebondeld staat aldra zijn nek in stijve staven ;
zijn aangezicht wordt hard en klaar gelijk een schild ;
zijn brein groeit, diep en rond, tot eene veil'ge haven
waar stroom van bloed en geest tot weelde en wil verstilt.*

- 65 *Hij bijt. — Vaarwel, gij bleeke schuchterheid der maagden
die vreet gelijk een heete wonde aan elke vreugd :
hij ziet de ziel'ge listen door, die hem belaagden
tot zoete veiligheid van eene zaal'ge deugd;*
- 70 *hij voelt den zwoelen druk der zwachtlen, die hun zorge
vol zalve om zijn vermoede' en zijn verweezen wond :
laat alle blinden neer op dees te blijden morgen;
onthoudt te beeten dronk aan deze' onschuld'gen mond!*
- 75 *— Maar hij : hij lacht thans. Waar nog bibbert op zijn lippen
het woord dat hij weêrhiel en nog zijn blik verbleekt :
thans voelt hij, onweêrstaan, der tanden wal doorglippen
zijn haat waar hij van lacht, den vloek die eindlijk spreekt;*
- 80 *vloek over wie hem 't leven gaven maar onthielden ;
die, 't roode scheppings-bloed onachtzaam-gul geplengd,
zijn jong verlangen kuisch met zuinigheid bezielde
en hebben van hun teederheid zijn hart verengd;*
- vloek om den talm'gen tocht der fleemende geslachten
waar elk zijne eelste woede in de eigen telgen doodt ;
die tot een vroom genot zich-zelven 't keur-vee slachtten
maar hém verboden 't heul van 't Menschelijke Brood...*
- 85 *— Aldus, ter oudren zaal, en waar de zieke wake
van zijne zuster om zijn norsche weelde schreit,
— aldus 't verlost kind dat in zijn koene kaken
de spieren roeren voelt, en vloekt, en lacht, en bijt.*

90 *Doch waar, zijne oogen groot, maar de aedren aan het paarsen
die heevlen aan zijn hals het logger-kloppend bloed;
de mond van 't malen lam der ossen en der vaarzen
en beursch het hart dat om zijn beu begeeren boet;*

95 *waar 't kind, waar het tot mán geworden kind zijn ijlen
en broozen kop in zijn verbrede vuisten legt,
zijn laatste schoone koorts haar schemer-zang hoort ijlen,
maar van geen koen besluit zijn droom tot daad beslecht;*

100 *— waar 't gretig kind de heete moeheid kent der mannen;
waar 't oude kind vergeefs ter beê zijn vingren vouwt,
vergeefs ter offerand zijn stugge spieren spannen,
vergeefs zijn lichaam om de liefde-gave rouwt;*

*— onrustig-moedeloos; door 't woelen der gedachte
vergiftigd, die zijn ziel tot machtlooze ijte zengt;
wanneer hij, bittre, door de strakheid zijner nachten
de erinnring aan zijn waan door 't felste ontkennen mengt :*

105 *dàn, in de zalen die 't ontgouchelen zou keeren,
met nijvren bezem, tot de woon der Eenzaamheid,
ten disch, daar ieder maal zijn walgen zag vermeêren
en elk geleêgden dronk door zijne slaap rammeit :*

110 *dan dwaalt zijn blik atoon over de loome spijsen
en 't zure kleet, gedrenkt met schalen woel'gen wijns;
hij staart, en zie : van meêlij zwaar gaan tranen rijzen
en zuiverend een zucht naar 't wringen van zijn grijs.*

115 *Een zúcht... — Binnen 't gevang van zijn gevouwen vingren
en ziet hij hoe de herfst om zijn geblind torment
zijn hallen bouwt, waar om de keelen domes slingren
sinooplen loovren door een lucht van orpement ;*

120 *wier zuilen, hyakintsch, staan zinderend als snaren
in 't zeven-tonig goud van 't pulvrend stralen-waas,
binnen priëelen waar als starre sferen klaren
het solfer en 't safraan der bolle dabilia's.*

- o Kalme weelde, o teederheid der fulpen tuinen,
o vijvers, waar een zilvren rust haar reën viert :
hij ziet u niet; hij ziet geen lieve schaaúwe schuinen
die trede aan trede, de uren rond, haar sluier sliert;*
- 125 *terwijl de groote zon haar trage-groeiende orbe,
den wijd-verzaden wereld om, naar 't Westen schrijft,
en ook zijn lippen maalt in 't druipend rood der sorben
en na haar dood nóg in zijn haren marren blijft...*
- 130 *Hij ziet het niet. Hij zucht. Verguurd in winter-kaemren,
zijn wil alleen gestut aan zijn ontstentenis,
voelt hij de logge doelloosheid zijn hart doorhaemren,
schrikt hij in 't schuwe brein voor 't naedren van 't gemis.*
- 135 *Och, niet om 't ziek verlies van cierlijk-lieve waantjes
die hij als lammren aan een lint te weiden placht;
niet om verdriet dat in een regen-boog van traantjes
een nukk'gen troost, met kusse' als kersen, tegen-lacht;*
- 140 *niet, 'wijl zijn bleeke lief hem deerlijk heeft bedrogen
die hem 't profijt van dubbele compassie bood;
noch zelfs dat zijne groote moeder vol meêdoogen
hem in het laffe hart een spijt'ge zatheid goot.*
- Hij, die den kop der roodste rossen wist te beuren;
wiens vreugd de rimplen rechtte uit hun vernorschten nek,
al zou de teugel de okslen van zijn vingers scheuren
die scheurden van 't geweld hun bloed-omkwijlden bek;*
- 145 *hij, die de puurste vrouw gelijk een paard zou temmen
en, waar ze onder den blazende' adem van zijn smaad
ontvonkte 'lijk een vuur, zijn eigen drift zou remmen
en haren zoen ontving op 't masker van den haat;*
- 150 *hij: meester van de min, de machten en de wetten;
hij: slooper der gedachte, in 't bad des spots gehard;
wiens wil het kille levens-lemmer mocht te wetten
op 't marmer van den zelf tot trots verdichten smart;*

— o bastionnen van genot wier leemen veste
den gulz'gen afgrond van het wezen over-spant :
155 hij steeg ten top; zijn oog werd heerscher der gewesten...
tot zijne zole schuiven ging aan zompe en zand.

Hij zonk; hij zonk... Verzuipend roeien door sargassen;
stikkende omarming van de wieren; deze vree:
160 zijn lamheid dra gevest in de effenheid der plassen,
en de eigen machtlooze effenheid, en zelfs geen wee.

Dan : zoet verworden tot een scheidend deel der drabben.
o Schalkschheid : liefde is heet gelijk een etter-buil;
de vrouw? : haar knie verzwaaert van zwellende ontucht-kwabben;
en alle schaamte gaat in woest negeeren schuil...

165 Hij zucht. Alleen zijn walg die — teér aan 't peerlemoeren,
zijn eédle walg als een schakeerend-weeldrig schild
over het laf-gelaten aangezicht der moeren, —
de moeheid van zijn ziel met bitterheid vermildt;

170 zijn walg. En dan : te weten dat géén menschen-hulpe
hem 't voedsel van zijn eindlijk wroegen ooit beneemt;
de wereld storte ineen : hem rest de duistre stulpe
waar zelfs geen hulpe Gods hem nog in de ooren fleemt...

... ..

De modderen man

Omnis quippe caro corruerat viam suam.

I

[MM I]

Vervarelijk festijn voor onverzaedlijk dorsten:
zoo hebben ze u gekend, bij smaad- of smeek-gebaar,
die, donker van begeerte of heller liefde klaar,
van u besmaald misschien, misschien u tarten dorsten.

5 o Bralle broeiing van het schroeiig-heete haar
dat ge als de kromme vlam van eene toortse torschte';
uitdagend dreigement der driest-gedragen borsten;
o buik die glooit en glanst gelijk een beukelaar:

10 — zóo kenden ze u. En ik, waar 'k uwe schoonheid schenne,
ik, die me-zelven miek de' in vrees begeerden Man
die u bevrijden kon en sloeg in slaven-ban;

zelfs ik, uw graauwe Heer, wien géen vrouw ooit zal kennen:
hoe bibbert op mijn lip de bede — o wrang bekennen —,
de bede, uw doem te ontvliên, en die 'k niet bidden kàn...

[MM2]

De dag is moede en stil, en de uren gaan verbleeken.
Waarom dan zijt gij niet als de andren heen-gegaan?
Ik zal niet meer tot ù de wankle woorden spreken
dan 'k tot de hope van uw zustren heb gedaan...

5 — Gij blijft; gij legt uw witte hand op mijnen schouder...
Helaas, de dag is blank omdat hij duistren moet;
en mijn gelaat is schoon misschien, dewijl het ouder,
dewijl het hooploos-ouder weet mijn wrang gemoed...

10 Ga heen, vóór mijn gesmeek gaat schroeien aan uw smeeken;
vóór mijn ervaren vaalt ten schroom van uw gelaat...
— De dag is moede en stil, en de uren gaan verbleeken,
en mijn gelaat verbleekt 'wijl gij niet heen en gaat.

[MM3]

Zij ligt te bedde 'lijk ik lig te bedde;
ze is wachtend, trage en vragend, 'lijk ik wacht;
— o naakte wake aan ongenaakb're wedden! —
en tusschen beî de blinde en doove nacht.

5 Tusschen ons beî, misschien, de wijdsten zeeën
in 't wijlen van een wijdingloozen tijd;
— al breekt door ons de branding van de weeën
die beide' ons binden in der eeuwigheid.

10 't Verbod van God, misschien, tusschen ons beiden,
of, mórgen reeds, in beider harte rouw.
— Maar weten, zat van liefde of ziek van beiden,
dat ik de Man ben, vrouwe, en gij de Vrouw.

[MM4]

Ik wete dat ge ontwaken zult, dewijl ik wake;
ik weet dat van mijn kommeren gij vreezen zult,
en dat gij van de bitterheden die ik smake
u-zelf met tranen vult.

5 Ik weet dat, waar mijn vreugde 't eischte, gij zoudt lijden,
en gij zult buigen, zelfs waar 'k níet uw meester ben;
en dat ge in uwe duistre schamelheid zult beiden
tot ik uw schoonheid schen.

10 Aldus zult ge in uw eêlst bezit de ellende boeten
dat ik van ù alleen mijn innigst zijn ontvang,
en 'k u mijns wezens vollen bloei zal vragen moeten,
mijn trots ùw smaad ten dank.

15 Maar, waar 'k in u alleen de vruchten van mijn leven,
mijn nobel dijëment alleen aan u mag zien:
daar zult ge in smarten slechts me uw maagden-schoonheid biën
en, slechts vernietigd, vreugde geven...

[MM5]

Kind met het bleek gelaat, dat van uw wijde blikken
geen liefde in mat gebaar noch in leede oogen ziet,
maar in uw zedig kleed uw knieën weet te schikken
zoo, dat me te elken male een laaie drift doorschiet:

5 gij zult het nimmer aan mijn vrome woorden weten
hoe mijn begeeren om uw kleêren dolen dorst;
maar ik draag in me-zelf de wonde, zelf-gereten,
waarvan de koortse rilt en davert door mijn borst.

10 Want 'k heb de straffe zélf in 't lillend vleesch geslagen;
ik heb een spijt'gen spot gehamerd in mijn brein...
— Gij echter, ga voorbij, arm kind, en zónder vragen:
ik haat u om dees geert', die 'k minne om deze pijn...

[MM6]

Gij die u, stérker liefde omgord,
bang-wakend naast me zet,
nu 't dagelijksch gedicht me wordt
weêr dagelijksch gebed;

5 — gij, mijne vrouwe, schoone wees
van al mijn liefde en leed,
die mijne vreugde en mijne vrees
om deze lente weet,

10 en dat, waar felre kracht me ontbrandt,
mijn wilde en vrome geest,
van helle beelden overmand,
weêr de eigen weelde vréest;

15 — gij, die u naast mij neêre-zet,
voor deze woede bang,
waar 'k zelf bedwinge tot gebed
den bronst van dezen zang:

20 o vrouw, o vrouw, o góede vrouw
die weet hoe 'k weêre lijd;
die weet hoe 'k in mijn ziele rouw
om wat mijn lijf verblijdt:

ontvang, van wie niet vloeken mag
maar onder vloeken gaat, —
ontvang, van wie uw lijden zag,
den dank en de' armen smaad...

Gij die mijn kommer-ziekte in deemoed tegen-lacht;
gij die mijn vreemdsten waan beveiligt van uw wake;
maar wier geloken schaamte ik zuchten weet te slaken
uit al de roerslen, heimlijk-diep, van uw geslacht;

5 — o macht'ge vrouw, die moogt in 't maagdlijk voorhoofd voeren
den onvergloorb'ren glans van wie ter dood bemint;
maar die ter slaande borst gelijk een pijnlijk kind
den drenz'gen twijfel aan mijn min zult blijven voëren;

10 — gij die 'k aan dit gelaat en dit verlangen bond,
o gave maatloos-mild, maar wie de koortsen branden
ter heete zuiverheid der oogen en der handen,
ten monkel, droog-gezucht, van uw rooden mond:

15 ik draag mijn schuld, ik wéet in mij de schuld te dragen
gelijk een rijpe vrucht die 't naedrend onweêr beidt;
de zegning zengt mijn lippe om uw verwacht verwijt,
— al vind 'k geen liefde-woord voor uwe liefde-vrage.

20 Ik ken uw rouwen aan het rouwen van mijn hart;
de nacht ziet mijne zorg om uwe zorg bleeken;
— al blijf 'k u dwingen, kind, uw daeglijksch brood te weken
in de altijd-overvloed'ge beke van den smart.

En mijn gezicht dat, stuursch van onbestraalde steilte,
bergt als de rotse een vloed in de onverbreekb're korst,
weet dat ook gij uw tranen smoort, — maar ziet uw borst
die rustig schijnt, en aêmt in de aldoor-guurdere ijlte...

25 — En toch: mocht ge éens dit oog tot op de ziel doorspiên,
tot op de gronden van zijn weten en zijn wanen:
gij zoudt, door 't ras-gerezen licht van uwe tranen,
't vergoddelijkte beeld van ùw genade er zien:

30 mocht ge aan het traag gedein van welige gewaden
den breeden harts-klop van mijn rijke min bevroên...
— Maar neen: al lang is 't tijd deze oogen toe te doen;
en 't strakke kleed is sleetsch tot op de bleeke naden.

35 Want hoe ik lengen moge en gij mij wacht: wij staan
in wrange kennis dat we, in eeuwigheid gescheiden,
en hoe 'k u minne 'als gij mij mint, géen van ons beiden
de heele liefde van den andre kan verstaan.

[MM8]

Ik ben u moe. Gij hebt mijn traagste hoop vermoeid.
Waarom in mijden mond het bittre woord verhelen?
Te laat is me uwe liefde en te aarzelend ontbloeid
'dat nog begeerte ontblake en schrave door mijn kele.

5 Thans is het úwe lip die, open, beeft en smeekt;
't ontberen van úw blik die wendt naar weiger treuren;
— ach gij, die smeekend dees verzegelde urne breekt
en vindt van balsmen nog alleen wat draal'ge geuren.

10 Gij zijt, die staat, wier schroom het biedend woord weêrhoudt,
maar huivrend van uw lende' al slaakt de sluike banden.
Helaas, 'k zal in het licht, dat lenkend is, en oud,
alleen de weeke bleekheid zien van uwe handen;

want weet: ik kon op àndre borst, die niet weêrstiet,
eenzelfde wanen en dezelfde moeheid vinden...
15 — Waarom uw oog nog, dat me een late liefde biedt?
Ik laat den tragen draad van mijne dage' ontwinden,

want ik ben moe: gij hebt mijn treurig-traagsten waan
ter laatste hoop, ten laagsten ootmoed leeren deinzen...
— Wie zijt gij, vrouw, die draalt en niet voorbij wilt gaan?
20 Ik leef, die 't vréemde beeld der eigen min zie staan
ten kálmen einder der herdenkende gepeinzen...

[MM9]

Gij hebt te zeer van blijde logen
dit liefde-hongrend hart gevuld,
dat ik u niet, in mededoogen,
zou zegenen om uw schoone schuld.

5 Ik heb om u te veel geleden,
— cieraad der pijn van mijn rouw, —
dat ik u niet in mijn gebeden,
en dankbaar haast, gedenken zou.

10 En zoo, waar 'k u mijn vreugde noeme,
niet steeds een vreugd ter lip mij bloeit,
vergeef: 't is dat het zelf-verdoemen
dan al te zeer mijn harte schroeit.

[MM10]

Gij spreekt geen woord, o vrouw, maar weent aan mijne zijde
onder 't ontgoochlen dat uw tengre schouders boog.
En 'k wéet uw leed; ik woog de keten van uw lijden;
— maar sluit afkeerig 't werend oog.

5 Ik sluit mijn oog. Gevallig voel 'k het bar verstarren,
in harde plooiën, van een spot-lach om mijn mond,
— ik die me eens voelde een zelfde neêrslag tegen-sarren,
en eendere onmacht ondervond...

10 Waaron?... o Wreed gemoed, dat zocht om 't eigen lijden
het trage sussen van hâar haeprend-vroom beklag...
— Gij spreekt geen woord, mijn kind, en weent aan mijne zijde.
Ik sluit mijn oog. Helaas, ik lach...

[MMII]

Thans is het al voorbij: de sluiers zijn gezonken,
en 'k heb uw naaktheid grâauw als mijne vrees gezien.
Toch heeft mijn weigren aan me-zelf te valsch geklonken
'dat gij voortaan vergéefs me uw teederheid zoudt biên.

5 Ook gij voelt in u-zelf het licht der hope duistren;
maar 'k zie te zeer de onpeilb're diepte van uw spijt,
om in mijn binnenst niet groothartiglijk te luistren
naar 't schuchtre stemken van mijn haperend verwijt.

10 Kom weêr dan aan mijn borst: gij zult er adem-halen
tot gij moogt slapen, in uw naaktheid loom en vaal,
— terwijl ik-zelve waak en om me-zelven smale
wen 'k weder naar de maat uws harten adem-haal.

II

[MM 12]

Gij die 'lijk een verwijt gaat wegen in mijn zwijgen;
gij die dit hart als een verlaten huis bewoont:
o lage dag die neigt, en bij het nader-neigen
een sterre aan 't voorhoofd toont;

5 die van dit eenzaam licht aan uw verduisterd Oosten
mijn hopen wekken en mijn weiflen heulen woudt,
al weet ge, o veeg-verbleekte dag, voor alle troosten
dit hart te leêg en te oud:

10 wat draalt gij aan de lucht en in mijn aangezichte,
die dit onnoodig en onnaakbaar licht me biedt?
En is mijn arrem hart geen urne, en al te dichte
dat men er geure' in giet'?...

— Ik ga uw duister vóor; ik keer het duister tegen
der onbewogen-stille en leêge levens-zaal.
15 En, waar deze ijlte zwijgt, smaak ik den bittren zegen
van 't lijdzaam avond-maal...

[MM13]

Weêr gaat het veege licht der asters bloeien;
weêr naêrt een herfst. — En dit doorhunkerd hart
waar smokend 's zomers toortse gaat vergloeien,
wordt huiverend, en mart...

5 — Ik, in wiens hand de zoele vruchten wogen
maar wien de zoen ontzegd werd van den beet;
die, waar 'k u weet, o herfstig mededoogen,
me des te alléener weet;

10 eeuwige maaier, ik, die sneed het koren
maar nimmer voor zich-zelf de garve bond;
eindlooze vaarder in zijn vochte voren
die nooit de haven vond:

15 weêr naêrt een herfst; en weêr naêrt wrang het derven
dit hart dat, hooploos, steeds verlangen kent;
dat, immer hunkrend naar dit herfstlijk sterven,
na 't wintren weet een lent'...

— Weêr brandt mijn najaars-bloed in smEEK-gebaren;
weêr weent het hart waar de oude wonde schroeit...
— Hoe bronst het goud in de kastanjelaren!
20 De zilvren aster bloeit...

Weêr staat mijn venster open op den nacht,
tusschen de kamer en haar broei'ge zwoelte
en deze wijdte en haar bewogen koelte.
En 'k sta aan 't raam, en wacht.

5 Ik wacht. Er is een woel'ge stilte in mij.
Er zwelt en zwijmt, deint àan en deinst Verlangen,
als zong, op golven zoelte, in schroom'ge zangen
een ongeziene rei...

10 — o 'k Weet: ik heb alleen in 't leed gebloeid
dat ik in 't eigen brein met zorg kweekte:
een kelder-plant van zieke en trotsche bleekte
in duisternis gegroeid;

15 ik ben geweest die voor zich-zelf verborg
te maklijk leve' en lieve', in vreez'ge hoede;
van de' eigen tucht weldadig-streng roede,
voor 't eigen lijden borg...

20 Maar deze nacht is schoon, en goed misschien.
Misschien staan, als het mijne, ramen open,
en hoopt een andre blik hetzelfde hopen,
en tracht als ik te zien;

peilt éen als ik, en met eenzelfden schroom,
de bakelooze banen door der nachten,
of hij hem vinde die hem staat te wachten:
de broeder van zijn droom;

25 éen die het kommer-bed ontrees als ik,
en staat aan 't raam zijn bangend hart te prangen,
en ziet daarboven al de sterren hangen
als kindren van zijn blik;

30 één, die mij wachte... — En 'k wacht. En 'k voel de vaalt'
van mijn gelaat in klamme koelt' verweeken...
En hooploos-zoet zie 'k 't blaauwe licht verbleeken
der trage maan, die daalt...

5 Dit wordt geen lent'. Geen dag en zal de smoore' ontrijzen
 gelijk een voorjaars-weide in duizend bloeme' ontluikt;
 en, zijn dees gulden uchtend-neevelen schóon, zij wijzen
 een naedren morgen die naar nàakte landen ruikt.

10 Dit wordt het uur niet, dat het onverwachte Leven
 u met één blik den blik op de eindloosheid ontsluit.
 Elke appel is geplukt; elke aalmoes is gegeven;
 en in uw hand alleen de erinring aan den buit.

15 Dit is de hérfst... — En toch, o trage wemel-neevelen,
 o dralig-waaz'ge dageraad, o schoone schijn,
 o vrage van mijn hart of 't vreezig ochtend-preevelen
 't bezoek van de' Engel of een dróef bezoek wil zijn;

20 wijde ooggen die niet kent; ooren die niet vergeten;
 arm lichaam, zwart en schraal, dat heerlijk werd bemind;
 o vreugde van mijn waan, o vreeze van mijn weten,
 en gij, Natuur, die teeder-lokkend zijt, en blind:

toch voel ik, bleeke toover van bedrieglijk herfsten,
 — weêr voel ik, schoone schijn, o schroom'ge vreugde en vrees,
 kil uit de diepten van mijn wezen 't geeren bersten
 'of weêr een voorjaar in de zwarte stammen rees.

25 Van uit de keldren, waar mijn wil en weer'ge hoede
 den looden stempel sloeg ten veil'gen deksel-steen,
 welt weêr ineens, en woelt gelijk een blijde woede
 de lange gallem van Verlangens luid gewezen...

30 — Ik weet dat elke lent' van mij zal blijven eischen
 het martlend baren van een fellen levens-loot;
 ik weet te zijn, om naar de hemelen te hijschen
 elk teeken, telkens, van opnieuw-ontwaakten dood;

35 ik weet dat ik besta, gedoemd tot helle sprake,
 opdat geen scheut ontspruit' waar 'k geen geluid aan geef',
 en 'k eeuwig-smartlijk ben opdat elk lente-ontwaken
 van straal'gen daauw in mijne dankbre tranen leef';

40 maar... dit en wórdt geen lent'. Geen gulle dag zal rijzen
gelijk een voorjaars-weide in duizend bloeme' ontluikt;
en, zijn dees gulden uchtend-neevlen schoon, zij wijzen
een naedren morgen die naar naakte landen ruikt.

En toch... — o Starre waan, te wezen de verkoorne
die zelfs bij lui-ontluikende oogen van den Dood,
blinde Natuur, gij eeuwig-barende en -geboorne,
mag worde' als uw steeds zwarte' en scheppens-reeden schoot;

45 mag zijn die, zelfs bij schíjn van leven, brandt van leven;
die, van zijn onverbidlijk-waakzaam hart en brein,
zal 't heerlijkst aangezicht aan 't óngeschaepne geven
en schenke' uit de ongewassen druif den rijksten wijn...

50 o Starre waan, te milde waan... — De neevlen hangen
doorblonken, blankend, van een bloode October-zon.
En 'k sta, en 'k stare, en prange onder mijn hand 't verlangen
dat brandt alsof nieuw leve' in dezen dood begon.

[MM16]

Ik ben met u alleen, o Venus, felle star.
En, waar 'k vergeefs in mij uw stralend gloeien zoeker,
blijft leêg mijn marrend harte, en bar.

5 Mijne harde mond is strak aan beiden starren hoeken.
Geen vraag. En zelfs wat 't eerst me naert en 't laatste scheidt:
zelfs angst en komt mijn ijl' bezoeken.

Ik ben met u alleen, mijn oogen droog en wijd;
terwijl de wijde nacht welft mijn verlaten kilte
naar uwe gloeiende eenzaamheid.

10 — De venstren blind, de kaemren naakt en ijl de dilte;
het huis eens beedlaars, onbetreên en haveloos:
aldus mijn ziel in 't land der Stilte;

15 alwaar ge, alleen ten hemel-tuine een helle roos,
een vurig-felle roos in Stille's donkren lande,
staêg-noodend waakt en blaakt, altoos;

en ik, met de armoê van mijn hoofd en van mijn handen,
in de armoê van mijn hart ontbere, leêg en bar,
zelfs de arme vreugd van eenzaam branden...

[MM17]

Van alle reis terug nog vóór de reis begonnen...
Wat, dat gij niet en wist, heeft de onrust u geleerd?
— Alle einders zijn ontgonnen
en elke tocht gemeerd.

5 Welke begeerte die, verzaad, niet heeft bedrogen,
en welke oprechte liefde ooit zonder waan beleên?
— o Dorre brand der oogen
na noodeloos geweên!...

10 Geen bronnen meer, en geene stroomen, waar een haven
ze in de gestilde maat der strenge zee bevest.
— Gij moet u niet meer laven:
gij zijt aan walg gelescht.

[MM18]

o Ziek, onzeker en onzuiver;
in 't ijvren de' eigen doem gewijd;
geen strakke glimlach en geen huiver
dan om de' onmogelijken strijd;

5 — ter loome zee gezonken zeilen
steeds onder zelfde lamme zon;
en altijd 't onveranderd-ijle
aan elken nieuwen horizon...

Uren van harde macht, waar 'k in de zwartste nachten,
die heller zijn dan git,
ter ijfste hoogten, en de steilste, der Gedachte
onzichtbaar-tronend zit; —

5 uren van harde macht, gebore' uit trots en lijden:
hoe hebbe ik u bemind,
toen 'k Leven wijken deed, en Dood — o weidsch verblijden —
mocht koestren als een kind;

10 waar 'k heel mijn weze' als plots genade-weel'ge borsten,
mocht de' Onverzaadb're biên
en 't bateloos geluk mocht dulden, aan zijn dorsten
geheel tot ijlt' te vliên.

15 Geene begeerte meer: o vrijheid, en geen bede;
en, allen strijd beslecht,
uit diep-gerooiden drift den diep-ontgonnen vrede
van 't eindlijk eind-gevecht.

20 Arm als geen enkle, maar zich voelen, koel, den rijke
die, 't zwoelst geluk doorleên,
het Wezen, de eeuwigheên ontwassend, kan doen wijken
naar eendere eeuwigheên...

Uren van felle macht, hartstochtelijk negeeren
gebore' uit boete en spijt:
wat heb ik u bemind, ik die u mocht regeeren,
en — treurig ben, en lijd...

25 — Want zie, de aarde is den tijd nabij dat tijend streven,
àl zwellend, welven gaat.
Weêr word ik als een zonne-straal die staat te beven
en, bevend, rechte staat;

30 weêr word ik, waar de luide bodem ligt te kenen
voor 't licht-bekroonde kruid,
gelijk de bronnen zijn die onbedaarlijk weenen
met daevrend-blij geluid.

De dag wordt rood van zon en rozen. De uren blaken
van rijk en rijp geweld.
35 'k Draag al het blozen van den zomer op mijn kaken
als waar' 'k een heldre held;

van al het bloed dat zoekt of blinkt in bloeme' en boomen
zijn mijne vuisten zwaar;
'k ben duister als het woud in avondlijk verloomen
40 en als de weiden klaar;

'k ben klaar en klappend als de blaedren en de waetren;
'k ben gloeiend-zwart gelijk
de minnaars die elkaêr van bijten en van schaetren
bevinden goddelijk.

45 Maar — 'k heb te zeer geheerscht, dan dat ik niet en lijde
om zulke duld'ge heerlijkheid...
— Uren van harde macht, waarom moet ik u beiden,
nu 'k, treurend, lijd?...

[MM20]

Trots, die mijn harte hardde, als ijzer
ter kille kuip tot staal gehard:
gij hebt het sterk gemaakt, en wijzer;
— maar 'k wete dat het broozer werd.

5 Gij maakte' 't, ten gedrilden were,
als eene spies, die vaster steekt
naar harder staat het staal der spere,
maar die niet buigen kan, of breekt.

10 Zoo sta 'k, mijn trots een scherpe schanse
naar 't dreigen van elk nieuwen dag;
en heb een hart gelijk een lanse
van staal, — maar dat niet buigen mag.

[MM 2 I]

Gij zult mij allen, allen kennen,
maar 'k zal voor allen duister zijn;
want slechts wie 'k van mijn spot zal schennen
zal lichtend van mijn luister zijn.

5 Slechts wie na de eêlste weelde-spijzen
zal hongren naar mijn schampren smaad,
draagt eens vóór 't aangezicht der wijzen
den plooi der wijsheid in 't gelaat.

10 Maar hem, die mij niet heeft bekeken,
doch voor mijn hoogmoed heeft gebeên,
dien zullen eens de voeten leken
van mijn geweên.

[MM22]

Ik vraag den vrede niet: ik vraag alleen de rust.
— o Teedere avond-glans der lippen en der lampen,
als de eële nacht ontrijst aan lage dage-dampen:
wanneer wordt van uw zuivren gloed mijn angst gesust?

5 De schroeiige oogen koel tot kalmen droom gekust;
gebluscht het zwoele bloed van 't dagelijksche kampen;
en, waar ter slaap de laatste zorgen trager tampen,
de Liefde en 't Leed verzoend tot één weemoed'gen lust...

10 — o Teedere avond-glans der lampen en der lippen...
— Maar gij, mijn harde geest, die stoot aan alle klippen
vergééfs een onwil waar geen genster aan ontschampt...

— Ik vraag den vrede niet: ik vraag alleen te poozen;
ik vraag alleen de rust die, maagdelijke roze,
gelijk de maan den moeden dag ontrijst, die dampt...

III

Ik heb u niet gekend dan in dees nieuwe vreeze;
ik heb u niet dan aan mijn bleek gelaat gekend,
waar wemelt in mijn hoofd, waar wentelt door mijn wezen
deze onverwacht-gerezen lent'.

5 Ik hadde u niet genood ten drempel mijner droomen;
mijn blik en hadde in de eigen wijdte uw blik gezien,
en waar' deze onverlangde en wrange lent' gekomen
door 't angstig-prangend hart me vliên...

— Ik lag. De koorts ontvonkte een vuur in mijne vuisten;
10 mijn bang-gestooten aëm doorvoer den neerschen nacht;
en, waar nieuw leven kropte en aan mijn slapen druischte,
heb ik, o doode, aan u gedacht.

En 'k heb gedacht aan u dees heelen dag, gesleten
in de aangedeinde laai die om mijn leden zengt
15 en niets ter schaal van het verlangen laat, dan 't weten
dat zij alleen wat assche brengt.

Den heelen dag heeft dit verwelkt, dit wassen harte
dat leeft van de' eigen brand, dat sterft van de eigen klaart',
dat flikkert en dat smelt ter vlam van de eigen smarte,
20 gesmookt, geflakkerd uwentwaart,

o kleine, o vérre doode, en die mijn angst komt doopen
in droeve zekerheid dat gij niet lijden zult;
die, helend binnen de oogen-schaal het licht der hope,
uw korte jaren hebt vervuld.

— Want gij zijt heen-gegaan vóor ge aan verdorden monde
25 den zingend-zoelen zoen der zatheid hebt gesmaakt;
vóor de' eeuw'gen kreet, waarin de in pijn-volvoerde zonde
hare eigen ijlte tegen-slaakt.

Gij zijt gestorven in de waden van het wanen
30 dat elk bereiken loont en alle min verrijkt;
dat alle bangen wordt gesust in liefde-tranen
en elk genake' een hoop gelijk.

35 Gij hebt de reize aanvaard, wél bleek van uw begeeren,
wél spijtig om een schroom die noodloos heeft gehijgd,
maar met den troost, geen treurend oog te zullen keeren
naar een oud leed, dat talmt en zwijgt.

40 En stierft gij, met in 't smeekend oog de vreez'ge wake,
met op den mond de vraag der huiverende maagd:
de schaamte bleef gespaard aan uwe zuivre kake,
en spijt dewijl gij hadt gevraagd...

— Zóo gingt gij heen, o zalige arme. En wij, die bléven,
weêr staan we in 't wassend vuur dat ons niet loutren zal;
weêr blijven wij, bij 't stuwend tij van 't lente-streven,
in onze bittre wijsheid pal.

45 Want wij, die elke vrucht ter branke-zelve smaken,
wij weten welken dorst de beste pere laat;
wij weten, waar we in trots 't geboôn genot verzaken,
welk leed in ons te wrokken staat.

50 Wij, graauw en naakt in onze zatheid, en die weten
dat elk begeeren weêr door zatheid wordt geboet;
dat geene vreugde waakt die, smartlijk te eind gesleten,
geen hopeloos verlangen voedt;

55 die eens als gij om onbevredigd hunkren treurden,
maar kweeken thans in 't hart een onverzaadb're spijt;
die dragen in ons lijf den vloek van steeds gescheurde,
van steeds herschappen maagdlijkheid;

60 — o maagd die henen gingt, bleek van uw schoon begeeren,
spijtig om de' eedlen schroom die noodloos heeft gehijgd:
thans staan we in 't strakke kleed van 't opgelegd ontberen,
met de' angst om 't hunkeren, dat dreigt.

En wij benijden u, o schoone en schaemle doode
die nooit het wrange van de zatheid hebt gekend,
— waar huivert door ons hoofd dees bralle en ongenooide
en pijnlijk-overmacht'ge lent'.

[MM 24]

*Op den dood van Jean Moréas
(onder het waken bij een stervend man)*

I

Uw aangezicht is bleek 'lijk 't mijne wordt. — Terwijl
'k een diere zieke waak, geduldig en alleene,
rijst schamper-lui Persephona ten starren stijl
en schraaft de aandacht'ge Hond schuin-oogend uwe schene.

5

Waar aan een rechte stoel de God uw daden richt,
staan schemer-vaal uw schaemle leden in het duister;
want gij zijt klein en moe; — maar in uw aangezicht,
dat bleek is 'lijk het mijne wordt, glanst eeuw'ge luister.

II

Het huis is vol van u. De stilte weegt, verzwaard
van 't wachten op uw aêm en 't luistren naar uw zwijgen.
En in mijn ruimren geest, die vroom uw beeld bewaart,
leer 'k van uw spijt'gen dood naar eeuwicheden hijgen.

5 't Is of me uw sterven sterkt. Mijn hoofd is rijp en zoel.
Mijn koortse en úwe kalmt' voel 'k mijne lip doorkerven;
en 't gapend venster, waar 'k mijn heete kake koel,
zwelgt gulzig-sterkend om mijn leven en uw sterven...

10 — De diere man, die 'k diene en wake, slaapt. Zijn aêm
heft in de stilte. En 'k denke aan 't heffen uwer zangen...
— o Nooit-gefnuikt Getal dat wrijft aan 't gapend raam,
van úwe rust, en uit zijn aêm, en mijn verlangen!...

[MM26]

III

Het nacht-uur waakt; en 'k waak. — Wat zijt ge diep en schoon,
die mijne slape omwiekt met duizend duizelingen!
Geen licht, dan uit mijn oog ontwaakt. En aan mijn koon
de deinende aêm van alle dingen.

5 Ik drijf, het voorhoofd wijd en ijl, ter sferen meê
van onbegrepen weelde en peilloos-klaar vermoeden.
— o Nacht, in uwe blinde en duizel-blijde vreê
noch heil, noch leed te voelen bloeden!...

IV

Gij brandt mijne oogen toe, gij brandt mijne oogen open,
o Wake; en waar de koorts blij hamert aan mijn slaap,
zie 'k in de diepte van me-zelf, en gaat mijn hopen
naar even-schoonen slaap.

5 De zoet-gestemde Dood zingt in mijn oor... Als heugde
mijn verst erinnren zich een weêr-beloofd verleên,
voel ik mijn nek verbreên van strekkend-schoone vreugde,
en voel 'k mijn blik verbreên.

10 Zal 'k de gekoorne zijn die, reê tot alle lijden,
de wondre zoetheid kent van d'eindlijk-eeuw'gen schoot?...
— Er sterft een man naast mij, die 'k minne. En mijn verblijden
gaat steevnen naast zijn dood.

[MM28]

v

o Gevangen geest, getogen
naar bevrijdende eeuwigheid;
o Gedachten, zat-gezogen
aan de borsten van den Tijd:

5 zal ik mijne handen reiken
naar de vrucht, die àl te hoog
in haar luister hangt te prijken,
'dat mijn dorst ze smaken moog'?...

10 — Droom uw droomen, o vermeetne,
door den peilloos-vrijen nacht:
morgen kent opnieuw de keetnen
van de dagelijksche vracht...

Wanneer ik sterven zal (o glimlach om de vreeze
en om 't begeeren dat ik eindlijk sterven zou!):
neem dan dit pijnlijk boek; wil deze verzen lezen
waarin ik u miskenne, o vrouw.

5 — Ik weet: gij zult er niets dan bitters ondervinden;
niets dat u om de zwaart der doode ontgoochling troost:
slechts 't hunkren naar de duizendvoudige beminde
dat zijne schroei'ge zuchten loost;

10 slechts om uw trouwe zorg de wroeging, te vermoeden
dat gij hem niets dan uwe schoonheid geven mocht:
den onverzaadbaar-zatte' en spijt'gen levens-moede
die aldoor heeter leven zocht;

15 hij die van u de dolste en wreedste gaven eischte
en die in uwen schoot het al-bezit bejoeg,
maar, wreed en laf, tot in uw troostende armen krijschte
om de onmacht die hem sarrend sloeg.

20 Gij zult er niets in vinde', o vrouwe, dan de wrake
dat hij geen wonden beet dan aan úw liefde-mond,
en dan den wrok, dat naast zijn blakerende wake
hij steeds úw angst'ge wake vond.

Gij zult er niets, helaas, gij zult er nimmer hooren,
zelfs geen gekreun dat om uw medelijden smeekt:
slechts, waar 't de duisternis van uw getreur komt storen,
een maatlijk dropken bloed, dat leekt;

25 niets dat u noode naar een eindelijke stilte
gelijk van verre een bron naar lafenisse noodt:
slechts aan uw hoofd, o gij die leest, de heete kilte
der laatste koorts van vóor den dood;

30 slechts aan uw arrem hart den wrangen angst der vrage
wat gij dan ooit, voor wie dit dichtte, zijt geweest,
en dan — de zekerheid een eeuw'gen doem te dragen,
o gij die deze verzen leest...

En toch... — Wanneer ik sterven zal (o geerte en vreeze!)
en om uw kommelend hoofd de doode-wake fleemt,
35 en gij dit brallend boek, om niet alléén te wezen,
ter bleeke en moede handen neemt;

en gij zult lezen, en de bitterheid zal rijzen
in al haar strakheid aan uw mager weeuw-gelaat;
en gij zult voelen, gij die mij niet kúnt misprijzen,
40 het smaden dat u tegenslaat;

en gij zult verder gaan, en vers na vers zal branden
ter fellre kone en in het traanloos oog-geschrijn;
en 't boek zal worden gelijk lood in uwe handen,
die bleek en moede en machtloos zijn:

dàn zult ge — armzaliger dan wie het ergste leden, —
45 dan zult gij nóg, o mijne vróuw, me wezen góed.
En gij zult zien hoe 'k lig, mijn leven uitgeleden
tot bij het laatste zweet en bloed;

gij zult de graauwe lok van voor mijne oogen keeren
50 en zien hoe nóg de drift zwart om mijn schalen kringt;
hoe, norsch van vragen en vertrokken van begeeren,
de laatste kreet mijn lip verwingt.

Maar gij en zult geen woorden zoeken, die vergeven;
geen zoenens-tranen zelfs ter zoete tuigenis
55 dat deze slechte doode uit uw vernietigd leven
in eeuwigheid verscheiden is;

gij zult uw hand niet meer aan 't zwijgend hart me leggen:
gij weet hoe 't aan uw schrik zijn laatste bonzen sloeg;
60 want reeds, o vrouwe, hoort ge uw hart de woorden zeggen
die u de laatste zorgé vroeg.

Gij zult, in nieuw ontroere', het boek ter zijde laten;
een zoet gepeinzen wekt een nieuwe teederheid;
en gij zult voelen hoe mijn doem tot niets kon baten,
omdat gij toch mijn vróuwe zijt;

65 gij zult het weten, en een toemellooze liefde
zal zwellen in uw borst en kroppen in uw keel,
en uit wat meest u kwelde en u het innigst grievede
wordt u het hoogste heil ten deel.

70 Want hoe ge, toen gij laast, ter borst moest voelen nijpen
de pijn van wie, miskend, zelfs om zijn onschuld treurt:
veel beter dan ik-zelf zoudt gij mijn woord begrijpen
dat nóg in trots het hoofd u beurt.

75 Gij, de een'ge die mijn rustloos hart hebt voelen kloppen
gelijk een zoete last aan 't eigen vragend hart:
gij weet hoe 'k machtloos weende, en — hoe de doop der droppen
U heilig miek van mijnen smart.

80 Omdat ik slechts aan ú mijn driften zou verzaden,
was 'k, onverzaadb're zatte, uw duld'ge schoonheid moe;
en 'wijl mijn dorre mond uw jonst'ge lip versmaadde,
ging mijn begeeren àndre toe;

maar gij alléén toch weet de kreten van mijn vreugde
al hadde ik ze in mijn waan ook àndere gewijd;
maar niemand had, wat van mijn toorn u 't meeste heugde:
úw eigen schoone zékerheid;

85 de vlammen-schoone zekerheid waar de Getuigen
— hoe fel de geesel strieme en 't onbegrijpen spott' —,
bij de onverdiende schand waar blijde ze onder buigen,
ter hoogt' meê rijzen van hun God.

90 — Want gij, ge weet, mijn vrouw, de alleenige te wezen
aan wie 'k de volle maat van heel mijn wezen gaf..
Daarom, wen 'k sterven zal, wil deze verzen lezen
zoo onuitspreeklijk-droef en -laf,

95 — daar gij alleen, mijn lieve lieve, in u kunt voelen
hoe heel het boek van mijne en ook úw liefde gloeit,
en in úw oog alleen misschien 't gewezen zal zoelen
dat, wen 'k dit schrijf, mijn schale schroeit...

[MM30]

Gij menschen, die misschien me in laetren tijd gedenkt,
als deze mond, en zónder morren, heeft gezwegen,
maar, woordloos op verzaden dood open-gezeggen,
de ijlte beteekent die uw vragende ijlte wenkt,

5 weet: als een straf heb 'k stroeve waarheid mee-gekregen;
geen krankheid, die mijn lijf niet kreunend heeft gekrenkt;
en 't spijt, dat dit mijn vers gelijk een hostie drinkt,
mag heilig op uw tong als 't leven-zelve wegen.

10 Ziet: dit gelaat is lood, en zorge is 't zuur dat vreet
door 't lood, en 't diepst van al de heete voren beet
om God, o mijn begeert, die borgde 't pijnlijkst beiden.

En toch: hij die dit zeide in dood-gedoemde tijden,
en, leed hij waarlijk àl te zeer wanneer hij leed,
— hij droeg 't gevoelen, nooit genoeg te mogen lijden...

God aan zee

5 *Wij heffen in dees heil'ge vonte
naar Uwen schuinen blik, o God,
dit Kind dat, blank en ongeschonden,
van onze liefde en onze zonde
ten zoen U weze, en ten gebod.*

10 *Zijn moeder zou 't mij smoorlijk schenken
met, schriklijk, in 't gelaat gegriift
de teeknen van mijn loenschen drift,
zooals 'k haar moest met leugen drenken
van pijnlijk vleesch en schittrend schrift.*

15 *Zij droeg het in haar ronde flanken
gelijk 't heelal zijn bollen draagt;
zijn klop in haar was als hun wanken;
en van ons bei was ik de kranke
die beeft en om verlossing vraagt.*

20 *En toen 't uit baren smart geboren
bij halos van haar dankbaarheid,
stond ik gelijk een wees verloren
waarvan geen menschen-hart zou hooren
hoe hij om doode moeder schreit.*

25 *En 't lag in zijne wolk'ge kribbe
wonder-verlaten, rood en schraal
gelijk een late, draal'ge straal,
of, aan een levens-moede lippe,
een schemer-kleurige adem-haal.*

30 *Maar neen, o God: het lag te blinken
zooals bevrijde oneindigheid;
zoo ziet men U den avond drinken
ten zoom der zee en 't zonne-zinken
als aan een beker dien gij bijt...*

*Dús zagen we uit ons reeuwsche geuren,
uit woeste liefde, uit norschen geest,
zich dit onnoozel kindje beuren.
— Thans staan we, God, aan Uwe deure
35 gelijk de hond die slagen vreest.*

*Zult Ge er de loome rust van wasschen
en 't hunkren om 't beminde wee? —
Het doode water van de sassien,
dik-blikkerend van gist en gassen,
40 bereidt ter zuivering der zee.*

*Zult Gij het uit den doem verlossen
van ruimte en dorst, van walg en tijd? —
o Kreet van wien de baren drossen,
en kleuren met steeds nieuwe blossen
45 om steeds herhaalde mogelijkheid.*

*Zult Gij 't uit weifelen en wikken,
uit dom verschil dat hoopt en doot
tot Uw gevallenheid beschikken,
o Schutter die, na 't oolijk mikken,
50 in 't eigen oog de wereld schoot?*

*Bewuste Veger der woestijnen,
vroed Zaemlaar van het vol gevecht :
zal 't in een grijze leêgheid kwijnen,
of zal zijn aanzicht lichtend schijnen
55 aan een veroverende plecht?*

*Wij zijn de Vader en de Moeder ;
wij hebben Uwen wil gedaan
bij schreeuw en zweet, bij wrok en traan.
Zult Gij ons wilder en verwoeder
60 gaan make' om een gerechten waan?...*

Maar neen : ons, armen, zult Gij teistren
met deemoed, dankbaarheid en rouw ;
ons wordt de vreê, bij buigend peistren,
van 't vee dat, maetlijk van gekouw,
65 geen wolken kent dan aan haar schaaûw.

Wij zullen, moede, nuchter worden,
na al den drift, na zelfs het leed
dat als een wroeging 't brein ons beet.
Er is geen zegen dan in de orde ;
70 loon gaat naar wien te zwijgen weet.

Dit kind, gegeven in Uw vonte
tot bittren zoen, tot wrang gebod ;
dit wichtje, bleek van onze zonde :
Gij hebt het aan ons lot gebonden
75 als een profijt'ge straf, mijn God.

Doch — niets kan ons den droom onthouden
die de' allerijlsten nacht doorglanst,
waarin het blijde blinken zoude
zooals het luchtig kaf dat, gouden,
80 van uit den wan ter Zonne danst !

I De heete asch

[GZ2]

'k Heb mijne nachten meer doorbeden dan doorweend
al wemelt twijfel in de opalen van mijne oogen;
'k heb in mijn leven meer geloochend dan gelogen,
en ziet: de bitterheid ligt om mijn mond versteend.

5 o Gij, die morgen om mijn laatste bed gebogen,
u voor het raadsel van dees ziele hebt vereënd:
uw zucht trilt door een ijlt die gij vol wisheid meent
en mijn gebrek aan smart vervult gij met meêdoogen.

10 Of ik genieten wil dan of ik lijden mag:
ik wacht op tranen in de dorheid van een lach
en 'k vrees mijn tand waar hij de lippe Gods zal bijten.

Ik ben de lafaard die, voor eigen vreugd bedeesd,
zich-zelf van alle paradijzen heeft verweesd,
en 'k voel me schoon alleen waar 'k beef voor zelf-verwijten.

[GZ 3]

De nacht, de zwoele nacht heeft me als een wijn bevangen.
Terwijl een schijnen-rijke wâ mijn brein omwindt
komt uit de diept geen dageraad mij tegenlangen,
omvangt me een woel'ge duisternisse die mij bindt.

5 Ik ben geen bake; geen verwijlen, geen verbeiden;
geen duizeling van hoop, geen duizeling van dood.
Ik ben alleen, bij holle ontstentenis van lijden,
ik ben niet meer dan lijdelijk een moeder-schoot.

[GZ4]

Gelijk een hond die drentlend draalt en druilt
om eigen vuil, beruikt met schroom'ge teugen...
— Waarom uw avondlijken vreê bevuild
met slijk van derf verleden, o Geheugen?

5 Gelijk de vogel die zijn woonst beslecht
met peerlen bloeds, door de eigen pluim te plukken...
— Waarom, waarom uw beeltenis gerecht
uit leem van leed, vereeuwigend Verrukken?

10 Ach, diepte huilt en ijle is hoogste kim;
begeert moet zich aan onmacht vergewissen;
en alle liefde is lammer dan de vin
van doode visschen.

[GZ 5]

Harde modder, guur krystal:
in mijn naakte woonste
rijk en arm aan niets en al,
ben 'k de ziekste en schoonste.

5 Huis dat afsluit en dat kijkt:
hart dat, onbewogen,
hoort de zee die wast en wijkt
vóór verzádigde oogen.

10 In geen spiegel, gruwvol-eêl,
't beeld van een begeeren.
Al de beezmen zijn te veel
om den grond te keeren.

Ziekste en schoonste; — neen: zelfs niet
de armoê van te weten
15 dat u niemand lijden ziet,
en de schoonheid u verliet
waar gij roerloos in uw Niet
waart gezeten.

[GZ6]

Een vrucht, die valt...

— Waar 'k wijle in 't onontwijde zwijgen,
buigt statiglijk de nacht zijn boog om mijn gestalt.
De tijd is dood, omhoog, omlaag. Geen sterren rijgen
5 haar paarlen aan 't stramien der roerelooze twijgen.
En geen gerucht, dan deze vrucht, die valt.

Een vrucht.

— En waar ik sta, ten zatten levens-zoome,
vol als de nacht maar even stil; blind als de lucht
10 hoe rijk ook aan 't verholen licht van mijne droomen,
voel 'k — loomer dan in 't loof der luidelooze boomen
een vrucht die valt, — mijn hart, gelijk een vrucht
die valt...

[Gz7]

Ik heb mijn zuiver huis gevuld
met al de teeknen van mijn schuld;
mijn vrouwe zou verdonkren
in 't schroeien van mijn helsche licht,
5 en mijner kindren aangezicht
zou van mijn zonde flonkren.

— Gij toont mij hoe het linnen blinkt
en hoe voor 't venster hinkepinkt
(o huislijkheên) een meeze,
10 gij mijne vrouwe;... maar in u bijt
om mijne norsche heimlijkheid
het kloppend hol der vreeze.

En onze kindren, — zie, ze zijn
gelijk een vat te vol aan wijn:
15 zij gïsten; en hun schouders,
van loochnen strak, van wil doorwoed,
zijn als de tafelen der boet'
van hun verduldige ouders...

o Wee die voeden, en wier hart
20 in sloopende eenzaamheden mart;
die de eigen liefde ontkennen
om vrees der vrouwe, om bronst huns zoons,
en aan hen-zelf van 't mes des hoons
Gods aangezichte schennen.

[GZ8]

Ik droom uw droom; gij droomt mijn droom. Wij beiden
we zijn alleen door ruimte, alleen door tijd,
we zijn alleen door wrok of vrees gescheiden.
Maar 'k weet dat gij moet lijden, daar ik lijd.

5 De dubbele vaart van uwe hoge beenen,
de dubbele zon van uw gescheiden borst:
gij zijt niet henen want ik ben niet henen;
uw holle mond droogt van mijn heeten dorst.

10 En ik, druk ik mijn vuisten in mijne oogen,
elk oog zal branden als wanneer uw zoen
tot eigen klaart hèn klaart had aangezogen,
hoe 'k ze ook alleen op ijlt zal opendoen...

15 Gescheide' in 't uur, gescheiden in de wijdte
gelijk de zee van 't zwerk gescheiden ligt.
Maar steeds zal 't zout mij van uw drift doorbijten,
steeds blijft gij huivren van mijn heerschers-licht.

[GZ9]

Diep aan uw hart, diep in uw haar te zullen slapen,
o duizel-zwarte vacht;
uw kin een kegge klaarte op mijn doorpraamde slape;
ik, eindelijk, naar mijn zèekren nacht;

5 uw adem die uw rug beweegt en die mijn bloote,
mijn open voorhoofd schroeit;
maar mijn bewegend oog dat, op uw licht gesloten,
als een bewogen roze bloeit;

10 mijn oog, dat, trager, dra zijn open licht zal sluiten
gelijk een roos zich sluit;
(de zonne-dag is vol aldra en loomt daarbuiten,
die davert nog ter venster-ruit):

15 loope over 't uur het uur in eeuwige geboorte;
staêg maaz' de zee haar net:
ik eindelijk duik in 't eindloos duister van uw klaarte
gelijk een beedlaar in een bed.

20 En wake uw blanke blik, verstard in bang begeeren,
gelijk een dubble brand:
'k zink in uw haar; 'k brand aan uw hart; gij zult niet weren
den stempel van mijn slápers-mond.

Ik zet mij naast mijn naakte zuster:
zij draagt de merken, lam en fel,
van wat haar droever en bewuster
moet maken van haar norsche hel.

5 Zij heeft veel kinderen gedragen
in haren bleek-doorrepten buik,
en als van ongekende plagen
is hare borst verneêrd en sluik.

10 Hare oogen waren vochte sferen
'lijk de aarde blinkt van zonn'ge zee;
thans zijn ze tranend van ontberen
en glanzend slechts van koortsig wee.

15 Toch hangt zij me aan als zware trossen
beladen met den warmsten drank;
en 'k weet dat niets mij kan verlossen
van liefde en trots, van leed en dank.

20 Wij zijn allang, allang gescheiden;
nooit danst haar lichaam door mijn droom,
hoe zij moog' hunkeren en beiden,
en hoe zij bidde, en hoe zij schroom'.

Maar zie: van de allerwreedste mannen
heeft zij den wuftsten lust gevoed,
en op hun nukken blijft gespannen
het kloppen van haar pijnlijk bloed.

25 Zij draagt in zich het zekerst teeken
dat ik me aldoor tot jeugd herbaar,
en hare lippen zijn de krekken
waar 'k eens mijn moer'ge moeheid gaêr.

30 En 'k hoop dat ik, ten laatsten dage,
een gier'gen God de dierste buit,
niet naar de hand zal moeten vragen
die, zonder wrok en zonder klagen,
me op mijn berooidheid de oogen sluit.

[GZII]

o Blik vol dood en sterren,
o hart vol licht en leed.
De dag is spijtig verre;
de nacht is hel en wreed.

5 Mij mond vol wondre smaken
dien géene vrucht verzaadt.
Niemand, o hunkrend waken,
die langs mijn venster gaat...

10 Wij zullen nimmer wezen
dan Godes angst'ge weezen.
— God, laat ons waan en schijn
dat we Uwe weezen zijn.

II De schurftige danser

I

Ik kom alleen, bij nacht, in deze zee-stad aan.
Van uit den zoelen trein en 't zacht-doordeinde vluchten
ineens, pal, in de wervel-hoos der kille luchten
waarvan de zweepen gierend me in 't gezichte slaan.

5 De zwerken veêg van licht, waar masten, ra's en touwen
de teeknen schrijven van onzekre rust en reis.
Geen leven, dan de ronde wind die zwiert zijn zeis
en, verre, de aêm der zee bij zuigen en bij stouwen.

10 Ben ik de balling? Ben ik die het Leven zocht?
Ben 'k, wie zich-zelf ontvlucht, bewust van nimmer vinden?
Was 't de onmacht die mij dreef der al te zeer beminden
of droog de dorst van hem die nooit beminnen mocht?

15 Ik heb de kameren gesloten op haar geuren;
ik sloot de erinring op de leugen van 't gedicht.
Thans: zwarter dan de nacht aan 't nachtelijk gezicht
waarvan geen scherpe maan het guur geheim komt scheuren.

— Ik kwam; ik kom; ik ken alreê mijn eenzaamheid.
Verzoeking van de zee, reeds voel 'k u van me wijken.
En 'k luik mijne oogen, moê van in deze ijlt te kijken,
20 onzichtbaar, maar die mort en bijt.

[GZ 13]

Over de zee hangt matelijk te tampen
een zoele en droeve klokke door den mist.
De dag is zonder klaarte en zonder lampe.
Hij, die zijn hart bezit, weet wat hij mist.

5 Een stemme galmt, en ieder loopt verloren.
Ik loop alleen. En 'k weet dat duizend zijn
die naast me dragen door te dichte smooren
'lijk al te volle teilen melk hun pijn.

10 Ga niet terug: gij zult den weg niet vinden.
Gisteren, morgen, en eenzelfde klacht.
De mist-klok zingt onzichtbaar-manend in den
dag-witten nacht.

De zee wacht. Maar ik doe mijn deure dicht.
Het grollend tij, dat stuwend stuift in vlokken,
en schuivend de ebbe in recht-geschilferd licht
ontvangt mijn luim op mokken en op hokken
5 en de' effen wrok van mijn gezicht.

Dag; nacht; gewoel der heemlen; zee die praamt;
gelaat der aard dat barst van innig branden:
ik voel uw koorts ter leêgte mijner handen;
het is in u dat mijn verlangen aêmt;
10 maar 'k loochen u tusschen mijn tanden.

'k Heb u genoten. En 'k heb u gedorscht
opdat na licht en schaaûw, na graan en zemel,
ik 't baatloos glanzen kenn' van ijl gewemel.
Thans ben ik, in de ontstentenis van dorst
15 en honger, geeuw van zee en hemel.

Want ik ben naakt van klaarte en naakt van 't git
des sterren-nachts, ik die weleer zou rijden,
een rustig ruiter, op de maat der tijden.
Thans zwelg ik, in 't steeds meer beperkt bezit
20 der schemer-woning van het lijden.

Bedwelming van het teêr-gekoesterd wee:
ik weet, 'k heb eindelijk me-zêlf betreden.
't Verleên ommuurd; van drab omwald het heden;
geen wegel; en ter deure alleen de doove bede
25 van wie daar leed nog meer dan 'k leê.

o 'k Weet dat ik, ontogen aan 't orkaan
van donkere aard-spelonk, eens kwam te staan
als boven gif-moerassen eene vlam,
gelijk een vlam boven den moeder-grond:
5 den nacht ontogte' en die te lichten stond.
— En 'k heb gedanst gelijk een vuur-kolom;
ik ben van weelde een vuur-kolom geweest
die vierde van haar macht'ge laai een feest,
aldaar ze 't al vermocht te maken licht
10 in 't eigen vuur van 't al-terend gedicht.
— En 'k weet: 'k heb eigenmachtig als de zon,
'k heb zonder reden, dan omdat ik wàs,
gedanst gelijk de volle zomer-zon,
door 't zuil-gewemel van het lorke-bosch.
15 Van elken boom zoo heb 'k een toorts gemaakt,
een goud-metalen staf die flakker-blaakt,
die schoon was van mijn gloed, en 't niet en was
als ik níet zijn en wilde 'lijk de zon
door 't zuil-gewemel van een lorke-bosch.
20 Ik weet mijn eigen schoonheid: dat ik, bron
van alle schoonheid, schoonheid wekken kon;
en zelfs dat ik mijn schoonheids-plicht volbracht
gelijk een kind onschuldig, en dat lacht...

Maar neen...

[GZ16]

'k Heb noodloos door den boôm geboord
een wortel, ter geheimste waetren:
nooit bloeit een tak uit mij, noch hoort
de wind het trillen van mijn woord
5 door 't hoog gebladert schaetren.

Ik ben geen koninklijke bij
gevangen in haar vrucht'b're celle;
want nimmer zwaait een vreugde uit mij
de nijvre zwermen die, te Mei,
10 de ruit'ge raat doen zwellen.

En 'k ben den rechten weg gegaan,
den afgrond tegen van 't ontzeggen.
Er ís geen afgrond. En mijn waan
wou nu maar liefst wat slapen gaan
15 en lam ter rust zich leggen.

[GZ17]

‘Gij zijt de hond niet aan de deur van uw geluk.
Gij kent geen honger dan naar steeds-gescherpte zorgen.
En, bij het weiflen aan een ongeboren morgen,
schiet gij de luchters van uw schoonste weten stuk.

5 ‘Hoe de armoê van een weeûw uw medelijden borge;
hoe de eêle glimlach van een kind uw vreeze smukk’:
gij blijft op uwe vreeze als op een liefde tuk
en zult uw medelij’n gelijk een basterd worgen.

10 ‘Gij weigert, daar gij vraagt. Gij kent geen grooter vreugd
dan voor de felste wonde op Godes rots te knielen,
ontuchtig aan uw lijf en tuchtloos aan uw ziele;

‘dronkene aan leêgte, die geen zatheid kennen meugt
tot aan den dag der straf dat God u van zijn lanse
zal porren, tot gij weêr en goddelijk zult dansen.’

[GZ18]

‘Uw eenzaamheid? Gij zijt als die wolvin.

‘Zwijmlend van honger, en van moederschap
bliksmen-verblind en ’t ingewand doorflitst,
heeft, bij de trill’ge guurt van winter-nacht,
5 in ’t gladde leem van een doorweekte sloot,
deze wolvin, al hare tanden bloot,
geworpen zeven jongen, schicht aan schicht.

‘En in den nacht heeft niemand haar gezien,
en geen geluid is in den nacht van haar.
10 Zij ligt. Zij beeft. Traag likt ze hare wond.

‘Maar in een verre wijdte, de einders rond,
op elke hoeve snuift, aan ’t eigen hok
geketend — en ze snokt haar kele toe —,
snuift teef aan teef den geur dier moeder op.
15 Haar kranke weelde schiet de flanken door;
begeert dooradert de oogen; dof gemor
wordt huilen, hoeve aan hoeve, vert aan vert.
Zij liggen aan den band. Hàar lijf is hòl...

‘— Uw eenzaamheid? Werp uwe kindren, gij!’

[GZ 19]

‘Nimmer zult ge ’t licht beletten,
bij den nieuw-geboren dag
’t zee-gewemel uit te zetten
tot een eindloos sterren-rag.

5 ‘Nimmer zult ge ’t leven weren,
of een vogel raakt uw ruit
die van hongerend ontberen
maakt een zoet en schoon gefluit.

10 ‘Nimmer zult ge liefde ontkennen,
of uit de oogen van een kind
zult ge in angst en armoê kennen
dat ge u-zélf te zeer bemint.

15 ‘En gij zult uw lijden moeten
leeren smaken als een vrucht
waar, gerijpt, elkaêr ontmoeten,
zwaar en louter, aarde en lucht.’

[GZ20]

‘En hoor uw hart: hoort gij uw hart niet slaan?
Dàar is de maat waarop uw dagen dansten.
Niet wen gij waart met weelden overlaên
of dronken van een overmoed’gen waan,
5 stond ge in de rei die blij den tijd omkranste.

‘Brandde in uw brein al ’t lijden dat het droeg:
leg op uw hart uw hand, en gij zult hooren
al de geheimen die, nog ongeboren,
zich voede’ als aan een aren-zware voren
10 gesneden door uw pijn, o klare ploeg.

‘Niet gij beschikt de zwaarte van de schoven
en buiten u wordt alle zaad gekeurd.
Tracht in u-zelf berustend te gelooven,
aldaar ge uw hart, aldaar ge uw bloeme beurt,
15 indachtig dat geen roos in de ijlte geurt.’

3

[GZ21]

Schaduw in den schaduw zijn
en zich-zelf vergeten,
— was daar niet van de oude pijn
nieuwe bete.

5 Zwijgen, 'lijk de zonne zwijgt
in de rechte halmen,
— hijgde niet 'lijk storrem hijgt
lijdens galmen.

10 Heel mijn lijf is droef en trotsch
in de smart geklonken.
— Gij, o God, klets uit de rots
eindelijk vónken.

III Verzoeking van God

Wij zijn nog niet genezen van onze oogen:
verdeelde schoonheid die gescheiden ligt
in klaarte of duisternis, en, zwaar of licht,
aan weelden rijk, door niets zijt opgetogen
5 naar de opgeloste zuiverheid van 't Licht.

Wij zijn van onze handen niet genezen
die hare koelte gretig warmen gaan
aan al de vaste vormen van den waan:
vergeefsche hoop, eens vol aan ijlt te wezen
10 en onbeweeglijk in 't ontberen staan.

Wij zijn nog niet van reuk, noch zijn van ooren,
wij zijn nog niet genezen van het woord;
wij snuiven de' aêm uit de omgedolven voren;
een vrouwe-stemme komt ons hart bekoren,
15 waar de eigen klank als wijsheid ons bekoort.

Wij zijn nog niet genezen van de wake;
wij zijn nog niet genezen van den slaap;
geneuchte!: een doornen-roze om onze slaap;...
— gebondnen, tot de dood genieten slake
20 en, overtuigend, ons de zonde rake
die van haar vuur ons lippe zuiver make:
o Goddelijke wrake!

'k Ben hier geweest, 'k ben daar geweest,
'k ben aarde en heemlen naar geweest,
en — wat heb ik gevonden?
Geen fakkel feller dan mijn licht;
5 geen spiegel voor mijn aangezicht;
geen zalve voor mijn zonde.

Eens bood 'k me-zelven 't lief genot
van eene tafel zonder God.
— Het zout der zee gedronken,
10 het zout der aard doorbeten, was
'k die bij het maal der eigen asch
heb 't eigen bloed geschonken.

Hoe lange duurde wel dat feest?
Gij zijt de laatste gast geweest,
15 Dood: uw verwonderde oogen,
Dood: uw volstrekt-genaaide mond
verwezen 't hoofsche-geboôn verbond
met mijne zatte logen.

Toen móest ik wel op tochten uit
20 naar overdrachtelijken buit,
o hongerige Jager!
En mijne huid, van vorst doorkeend
tot op de kilte van 't gebeent,
glansde geraamtlijk mager.

En — 'k ben hier geweest, en 'k ben daar geweest,
25 'k ben helle en hemel naar geweest.
En wat heb ik gewonnen?
Geen duister schooner dan mijn licht,
en mijn gezicht, mijn graauw gezicht,
30 'laas!, nog de schoonste zonne...

[GZ 24]

Eens groeit een boom uit mij, en 'k weet denwelke.
Terwijl mijn vleesch in lijmig vocht vervloeit
draagt hij, als gulden kandelaren, kelken
waar, in den killen daauw, Gods ooge gloeit.

5 Maar, zoo daar englen zijn (en steeds houdt wake
een krans van englen om den donkren tronk,)
die zich ter kelken laven, zie: zij smaken
de rotheid van mijn vleesch in hunnen dronk.

Wat weet gij van kwetsuren,
die niets en moest verduren
dan, lollend, stamp of stoot?
— Ik kwispel van de kuren,
5 mijn leven door, der Dood.

Ik ben, die draag mijn smarten
als kostelijke parten
die 't listig lot me speelt,
en die, om 't lot te tarten,
10 niet huilen zal, maar kweelt.

Ik ben, gebenedijde,
die koestert 't bloedig lijden
dat heel zijn vleesch doorrot,
om 't, hooploos schier, te wijden
15 aan 't weigeren van God.

Want heeft Hij mij verwezen,
met pijn in poot en peeze,
met kilte in lende' en leên,
als bij geboorte een weeze
20 op een verlaten steen;

want zou Zijn wil mij plaats
als laatste der melaatschen
op den verlaatsten kei:
nóg zou ik mij niet haasten
25 te weiflen tot ik schrei.

Waar 'k immers, rotte pure,
(wat weet gij van kwetsuren?)
trotseer de felste proef,
tot dat ik van verduren
30 dien guren God bedroef,
dien guren God bedroef.

[GZ 26]

'k Zit met mijn lamme beenen
in de assche van een stervend vuur.
Ik bid; mijn vrienden weenen;
en 't hangt mijn keel uit op den duur.
5 Zal ik mij dan vervelen
met langer Job te spelen?
De schoonste lol, de liefste lol
maakt op den einde dol.

De schapen moet men scheren
10 en de ezels moet men slaan, ja slaan.
Zoo wil 'k, in alle zeere,
mijn lamme beenen gaarne braên.
Mits 'k U dan maar en geve
het zout van dit mijn leven,
15 en van mijn wrokkig offer, God,
niet worde te eigen spot.

[GZ 27]

Handen, die van goeden wil,
needrig-moede, zijt getuigen, —
waar deze avond, rood en stil,
daalt om daên en daalt om tuigen;

5 armen die van goeden moed
trillen gaat door warme spieren, —
waar de laatste dages-gloed
mijne ruite komt vercierien;

10 — weêr keer ik het duister toe
van mijn huis en mijn gedachten;
sluit ik op uw luister toe,
Nacht, mijn eigen armoê-nachten;

15 en, waar ik u weêre-vind,
Eenzaamheid met wijkende oogen...
— o, te schreien als een kind,
in zijn hoop bedrogen.

[Gz 28]

Het huis is rondom mij vol sletten en soldaten.
Terwijl ik sta gelijk een blinde in 't volle licht,
slaat, met de hitte van een haat, in mijn gezicht
het kreunen van hun vreugde en van hun lijden 't blaten.

5 Zij vollen 't huis; zij drommen alle gaten dicht,
tot hun gedein gaat stroomen over plein en straten,
en de avond blaakt van hunne laaiende gelaten,
en de aard gaat dreunen van hun draaiende gewicht.

10 Ze ontroeren in hun lijf Uw genegeerde kiemen,
versmade God; — terwijl ik, meen'gen dood verzaad,
in mij de glanzen poets van 't eigen dorre zaad;

en Gij, mijn God, dit aanzicht kerft met al de vliemen
die hun ontkenkend schateren mij tegenslaat,
en — mij den troost onthoudt aan Uw besmeurd gelaat.

Gelijk het gonzend bliksmen van motoren,
waaraan een menschen-wil zich-zelfen riemt,
het ondoorgrondlijk-ijle wil doorboren
tot waar 't den blik van Godes oog doorpriemt;

5 neen, gelijk licht in licht: gelijk een kaarse
zoo karig, dat de zonne haar doorvreet
van 't vroege groenen tot het late paarsen,
maar die haar kleinheid onverdoofbaar weet;

10 neen, gelijk karpers die ter dikste drabben
wat leven gapen, tot de Dood ze treft
die dán eerst, door de peerlemoeren schabben
hun blonden buik naar 't waiend lichten heft;

15 maar neen, maar neen: 'lijk aarde en 'lijk metalen,
verdicht bij dringe' en zuigen van 't heelal,
worden verhole' en ongenaakb're stralen
vergaderd in èen trane van krystal;

20 neen, dood stuk vleesch, vervloeid in logge beken
of weeldrig bloeiend in een wormen-feest;
neen, slechts dat vleesch, dat vleesch en arrem leken,
en 't lage beest dat danst op 't hooge beest;

 neen, neen, o God (ik weet niet hoe te zeggen;
ik weet niet, God, ik weet niet, maar ik zeg:
God);

 gelijk de...

25 gelijk...

 ...

IV Geboorte van den honig

[GZ 30]

Stilte is de stelligheid die nooit begeeft.
— Ik streel uw haar, mijn broeder: onze zuster
dooraêmt de stilt', waar ze in de stilte leeft
bewuster.

5 Bij scheemren stikt ze een zijden roze, die,
mijn broêr, nooit in een vrucht'bre zon zal leven.
Zij heeft een hart: daar komt een donk're bie
te beven.

[GZ 31]

Gij rijst aan mij gelijk een vlinding van bloemen.
Reeds is de zoelt geen geur en 't bloed geen zoelte meer.
Mijn oor vergeet de stilte om naar 't omkransend zoemen
te luistren van een aldoor-schaarscher bijen-heir.

5 Nog sta 'k aan trossen rijk, aan bleek-geschelpte trossen
zoals uw keen'ge stam, o kromme acacia;
doch zal rondom mijn voet het drassig gras aldra,
van felle bloemen geel, aan vale bloemen rossen.

10 — Eerst waar de wind ze drijft komt cirkelend de spreeuw
die van haar schreeuw, en menigvoud, mijn boom omvadent.
Toch voel 'k reeds de einders naakt en open op den geeuw
waarin een zaal'ge winter ademt.

[GZ 32]

Die mijn linker-hand omvingert
laat mijn rechtte vlak en leêg.
Heel de herfst stolt in den wingerd;
heel mijn hart is heet en veeg.

5 Heil'ge koppigheid van 't lijden:
geene hoop meer om me-zelf;
slechts wat zonne bij 't verscheiden
en wat maan in 't laatst gewelf.

10 Neen: mijn eindlijk stoelken zetten
aan den rand waar de afgrond gaapt...
— Maar Gij zult mijn blikken betten
met Uw duister, en beletten
God, dat de ooge weent of slaapt.

[GZ 33]

Sluit uwe oogen op het licht:
dieper zal het branden...
Nimmer is me uw lief gezicht
liever, dan waar 't veilig ligt
5 binnen mijne handen.

Keer uw zinnen van den dag:
langer zal hij duren...
Rijker langend wordt uw lach
waar hij schemert door het rag
10 der verleden uren.

Neuren als een voorjaars-wind
bij geloken wachten...
Mondje, dat geen vraag ontbindt;
oogen zonder vrees, o kind;
15 en uw haren, bleek en blind
als de maan bij nachte.

[GZ 34]

Waar me uw hulp genaakte, en lachte,
lachte God uit uwe hulp.
In het nachtelijke fulp
ging een licht ontwakend wachten.

5 Waar mijn angst u zou verzorgen
in den nacht der ziekte: toen
streek van God een bleeke zoen
op uw aangezicht van morgen.

10 Ik en gij, — en tusschen beiden
beider zwijgen, vroom en bloê,
om wat schromend bindt. En zóo
aan ons zelve te verscheiden.

15 Blik in blik elkaêr te kennen
en verliezen, waar men vindt.
Oogen, heel der wereld blind
om aan Godes oog te wennen.

[GZ35]

Groeien uit het brassend weven
van de zee, tot bloei verdicht,
en gelijk een straal te streven,
recht, naar de eenheid van het Licht;

5 recht, van uit de woel'ge vaalte
naar de klaart die kallem wacht;
— o mijn rijpe ziele, haal de
Hovenier die snoeit en licht.

[GZ36]

Waarom verwijt ge mij de paden te verlaten
die, van hun eigen blik verlicht, de menschen gaan?
De zee klotst om haar-zelf en, zonder baak of bate,
weet in haar slappen kom haar eindloosheid te slaan.

5 Ik heb geen doel, mijn God, dan van Uw wil geboden.
De zee slaat aan de maan de maat van allen tijd.
Ik ga geen wegen dan, misschien, den weg der dooden.
En 't is de weg der eeuwigheid.

[GZ37]

Er is geen tijd. Wat gisteren was
is wat vandaag me een liefde wijst.
Herdenken: ongedronken glas
dat morgen laaft en spijst.

5 Wat is me droeve scheppings-daad
en baren in 't gelaat der dood?:
een kindje dat aan 't schactren slaat
daar 't wemelt in mijn schoot.

10 Welke is de krankheid die me pijn
bij dreigend komen en vergaan?
Wij zijn, daar ze onbeweeglijk schijnt,
een sterre aan hare baan.

15 Wij reizen, en uit ieder punt
verrijst een einde, ontrijst begin;
waar alles wat het leven gunt
verlies is, en gewin.

20 En komt eens de ongenoode Gast
ons scheemren in 't vervaald gelaat,
o Dood, met avond rijk belast:
dàn wordt het dageraad.

V God aan zee

Gij zijt een bloem, — en 'k ben alléén met u,
ten vroegsten uchtend, gij, een nuchter teeken.
Naauw gaat de nacht op kuisch ontwaken bleeken;
geen adem nog, die luw'.

5 Nog ongeraakt de stolp der horizonnen.
Slechts in het trilloos treuzelen, dat wacht
op blanker welken van den tragen nacht,
uw roerelooze zonne.

10 Gij staat, en straalloos waezmend, o pateen;
en, doet de dag u donkeren, mijn roze,
nóg staat ge in 't dage' aan eigen licht te blozen
waar 'k sta, met u alleen;

15 met u alleen die van uw blonden luister,
gij blinde, een ongeweten zonne zijt;
waar 'k van me-zelven lijd,
ik, in het veilig duister.

Heb ik genoeg u lief-gehad, doorschijnend glas?
— Nog dunner dan de daauw, nog heller dan het water
dat uchtends mijne hand in uwen harden krater,
o kelk, vergaêrend las:

5 zoo draagt uw klaart haar vracht als een onzichtbare ijle.
Maar heft mijn hand uw koelt ten zoom van aarde en licht,
dan haalt gij duizendvoud de zon uit hare steilte
en welft naar u als naar een kim elk vergezicht.

10 Gij vult met vinn'ge sterren u bij vollen dage;
wankt mijne hand: een wei van diere' en bloemen wankt
in uwen wand waar zelfs de zeeën wiegewagen.
Heb ik u lief-gehad? Ik heb u niet bedankt.

15 Bedankt, 'dat ik aan uwe klare en simple koelte
in mijne heete vuist de heesche wereld sloot;
bedankt, 'dat dezen dooven mond uw zuivre zoelte
den dronk van vele en onbegrepen liefde bood.

20 Want moest aan u dees vreugde een nieuwen waan ervaren;
Glas, smect te gruizel u 't negeeren van mijn trots:
nóg zag mijn late spijt in elken schervel klaren,
lang starend, de ooge Gods.

[GZ40]

Zie, ik ben niet, dan uit Uw hand geboren,
een appel die, gerijpt, Gij vallen laat.
Mijn geur vulde eens een duistre honig-raat.
Thans ga 'k me-zelf in de eigen vrucht verloren;
5 maar 'k weet dat Gode niets verloren gaat.

Ik ken het nut van bloeien en van sterven.
Ik heb bedwellemd, God, en 'k heb gevoed.
Thans ben 'k die, beursch-verdorven, derven moet.
Doch Gij voorziet mijn eeuwig-daauw'ge verve
10 ten boom-gaard, waar Ge me eindloos geuren doet.

[GZ41]

Wie mij wat bloemen biedt, en 't zoete weren
van weemoed volgens liefde-rijk gebod:
is zij mij minder dan het daeglijksch keeren
der helle hemel-sferen
5 in 't zéker oog van God?

Zijn mij die steeds-herhaalde en -nieuwe geuren
wel minder, dan aan mijn vertrouwd gezicht
het kallem en het koninklijke beuren,
uit vochte en veer'ge veuren
10 der zee, het zonne-licht?...

— Wel word ik nooit het matelijke wikken
(o gulden pols die door mijn ooren klopt)
dat wijs bestieren zal en rijk beschikken:
een vlinder die, bij tikken,
15 zich wemelend ontpopt;

maar worde ik dan, ter diepste en warmste korven,
't framboosken, onder alle vracht geplet,
dat, kenen-rijk gekneusd en dood-verdorven,
aan 't laatste bloed gestorven,
20 den dag in geuren zet.

[GZ42]

Wielwaal, die van rijpe kersen
uwen rooden gorgel spoelt;
ziele, die u-zelf te persen
in den mond van God bedoelt;

5 (want te worden riet ten tande
die het zacht tot suiker bijt:
speelsche en wijze vrucht, ter hande
die de buit tot fluite wijdt);

10 ... 'k sta in mijne diept geborgen,
God, Gij die geen kersen zuigt,
— kerse, ik, die als éene zorge,
mond, naar Uwe bete buigt,
mond van God...

Er is geen smart te groot voor ons:
wij zijn te glanzend van geluk
dan dat de roodste en felste wond'
ons niet als eene roze smukk'.

5 Het effen leven, — blank geweeft
 waarop ons vreugde of ons verdriet,
 al naar een trage zorg ze dreef,
 de teek'nen stikten van een lied, —

10 geleek bij beurt ons schacht of schicht
 die duister brast of blinkend klaart.
 Maar wij staan lichtend thans in 't Licht
 dat in zich diepte en hoogte gaêrt.

15 Er is geen nacht die wakend lacht,
 er is geen dag die open-slaat
 dan ons gelaat dat hoop-vol wacht,
 de teistring toe van Uw gelaat.

20 En waar de stilte in 't hart ons bonst
 als teeken van een laatsten nood:
 't is of de trommel van den Dood
 — o horzel die de zon doorgonst, —
 ten vrijheids-tocht ons noodt.

[GZ44]

De dag schuift vóór den Dag gelijk een lucht vol rozen.
— Neen, blind uw blikken niet, want gij zult blijven zien
door 't ijl gordijn van 't uur dat glijdt de prille, brooze
vereeuwiging van wat gij nimmer kent, misschien.

5 De zee verschuift de zee: haar diepte zal niet roeren.
Uw blik is blikken-vol, maar luikt op zich alléén
de vlucht'ge schoonheid van ontgoochelend ontroeren,
en gaat niet open dan op prismen van gewezen.

10 Verstar uw pijnlijk oog op beelden die niet rijzen:
een diamanten gruis dat heel den nacht verbrandt
kan in de woeling van uw duister niets bewijzen
dan, diep in u, een onbehouwen diamant.

5 *Geen klok omgolft den dooven toren.
Wat galmende aarde als een'ge klank.
In 't holst ontberen naakt geboren,
heeft hij thans de armoê-zelf verloren
en is gestorven zonder dank.*

10 *Hij, 't kind van duizend wilde schooten,
werd lam ten laatste schoot gebracht.
Zoo wordt de zieke aan boord der booten
— gelaten, maar gevreesde vracht, —
der zee gegeve', een zoeten nacht.*

15 *En ach, hij was allang verscheiden.
Geen liefde om ouders zonder brood
kan duurzaam 't kinder-hart verblijden,
wien de eerste les in 't onderscheiden
de vrage van den honger bood.*

20 *En wij, de Vader en de Moeder,
wij zagen hem als wandlaar gaan
de leêge wegen van zijn waan.
o Hope dat hij, moede en moeder,
weldra weêr voor ons deur zou staan.*

25 *Maar neen: 't gebeugen zou hem falen
als 't zitten aan een langen disch
waarbij de tanden langzaam malen:
ontall'ge visschen boven-halen
en 't nutten van geen enklen visch...*

30 *En, vraat-zucht hij, en dorst van velen,
werd dra hij zatheid van begeer.
Wie nimmer ate en dronk mag deelen,
vergeet de dorheid van zijn kele
en kent den nood zijns monds niet meer.*

Zoo heeft wellicht hij nooit begrepen.
De mensch is zwaar; de God is licht.
— Heeft hij, die thans begraven ligt,
in 't dikke leem der aard benepen,
35 't bezoek gekregen van Uw Licht?

Hij was de bedelaar geworden
die nooit en vraagt, dien niemand geeft,
die niet verlangde en die niet morde. —
40 Kent hij thans 't liefde-woord der orde
die geeft en die van gaven leeft?

De zoon der dood, die van zijn oogen
Uw oog niet oopnen zag, mijn God:
hij had geen mond om veel te loven,
hij die den géur slechts van den oven
45 genieten mocht als daeglijksch brood;

hij die in havens en gelaten
alleen afwezigheid mocht zien;
neen: hij die buiten allen bate,
van liefde los en allen hate
50 zich-zelven niet meer zag, misschien;

— Gij, die tot beedlaars ons laat groeien,
o God, als deze bedelaar,
'dat we in ontstentennisse bloeien
en 'dat we alleen nog zullen gloeien
55 als in Uw zon 't onschuldig aar;

Gij, die van 't bloed en 't bloote water,
van 't wassend tij, van 't wassend brood
onthoudt, ons will'gen, hoog 't geschater
tot vreugd van 't onbekende Later;
60 doch laat ons zwaar en warm als lood:

gebeime, Gij; de zéekre Zaaier
die kiemen laat uit duisternis
alléén, en uit ons rijk gemis :
65 maakt Gij mijn beedlaar tot een waaier
der zéegning over onzen disch?

o Blijde Veger der woestijnen
maar Zaemlaar van den versten straal :
zal ik, zijn Vader, weér verschijnen
gezuiverd van den schijn der pijn,
70 zijn Moeder, blank van moeder-praal?...

— Wij hebben hem vandaag begraven,
gebaarde uit onze onwetendheid.
Doch wij, die hem zijn armoé gaven,
bevroeden dat wie van ons lijdt
75 ons soms een dankbaar loon bereidt.

Ons werk is krank, nog vóór ons handen
het moé beginnen te eigen leed.
Maar wien 't gebed der offerande
komt schroeiend op de lippen branden,
80 o vinn'ge en zachte God: hij wéet.

EINDE

Het berg-meer

*Weér nadert de avond want ik bad,
o vér-verglanzend licht der kimmén...
Maar neen: 'k lig strak gelijk een wad
van 't eigen zout te glimmen.
5 Een wadde, van de zee bepletst;
van bijtende aedmen overgletst;
mijn aanzicht kuil en hille,
voor wind en water kruin en kelk.
Maar 'k schijn onaangedaan en stille,
10 want ik ben blank en blind als melk.*

*Zij zeggen: melk. En 'k weet ze niet
dan binnen harde en ronde wanden,
daar ze in mijn holle lippen vliet
kil naar mijne ingewanden.
15 Zij zeggen: blank. Er is de zoelt
die duurt, en uur aan uur verkoelt.
Er is een slaap, en 't is het huizen
van vele vragen in één droom.
De droom ontwaakt op open sluizen
20 en op een nieuwen vragen-stroom.*

*Zij zeggen: blind. En 'k ben de toren;
'k ben leem, maar die een hemel schraagt
en, diep of hard, aan rib of voren
gelijken vrede draagt.
25 Mat-bleeke als een Verrijzenisse
binnen 't hoog welven van een nisse
gebonden; doch beteekenis
van wien de vleuglen nimmer wegen,
maar zich betoomt, en van verzwegen
30 begoocheling niet bleek en is.*

Zoo lig ik onder hemel-golven
gelijk een hemel-gladde zee,
in 't eigen woelend wee bedolven
met het gelaat der beê.
35 Mij nacht is reeuwsch, gelijk de brakken
die woest de breede nekken knakken
der beesten van het felste woud.
Maar — wellust! — zie mijn lippen blaken
bij dage, als rijpe perzik-kaken,
40 want zij zijn bloot van bloed en zout.

Ik draag in mij de norsche wolk
gezwollen dreigend van onweêren;
maar 'k zit bedolven in den kolk
van diepe, veil'ge kleêren.
45 Een meisje vindt mij schoon en koel.
Mijn oog is statig als een poel
voor kalme, bronzen-eeuw'ge visschen.
En — 'k heb alleen mijn bitterheid
om met de pluimen van den nijd
50 mijn starre tanden te verfrisschen.

— o Gij, wie 'k dit bestaan ontstal,
Moeder, die nooit mijn lippen zochten,
en Vader, dien 'k niet eeren zal
om wat uw handen wrochtten :
55 Gij die mijn onwil teêr omgeeft
met liefde die van zorge beeft;
die mijne liefde hebt verloren
op de ure, dat mijn aangezicht
in 't glanzen van uw dubbel licht
60 voor 't eigen duister werd geboren;

*verplegers der ontstentenis;
o gij, die voedt uw lange vreeze
met de armen troost dat mijn gemis
een zéekre baat moet wezen :
65 gij weet het niet, gij weet het naauw,
maar 'k draag het teeken van een Vrouw
tweevoudig in mijn borst gedreven;
en 'k heb het teeken van mijn drift
met hoogre hitte in haar gegrift,
70 tot blijken van mijn machtig leven.*

*En 't Leven schonk mij mild zijn loon,
als aan een man die mag beminnen :
o moeder, vader, 'k heb een Zoon
om mij het licht te winnen.
75 Hij ziet. En 'k ben in hem verblijd.
Doch waar zijn nood mij tegen-krijt,
heb ik geen handen die hem sussen.
En 'k weet niet of mijn vrouw hem mint ;
maar ik ben woedend waar ze 't kind
80 omaait met hare ziende kussen.*

*Ach armoede, armoede, asch der branden
waarvoor geen menschen-koude wijkt !...
Heb ik een kind? Ik heb geen handen
dien het zijn handjes reikt.
85 Heb ik een vrouw? Eens volde een adem
mijn koetse, en die van golv'gen vadem
haar borst verbief en dalen deed.
Thans wacht een ijlte tusschen beiden,
en 'k raad een adem naar de zijde
90 waar ik een kreun'ge wiege weet.*

En zij die mij het leven schonken,
ik weet: zij zijn al lange dood.
Maar — heb ik ooit haar melk gedronken,
gezonken in haar schoot?
95 Heb ooit ik aan zijn harde knieën
gestaan, waar woord-gegons als bieën
verbaalde in zijn bewogen baard?...
Ach armoede, armoede, asch der vuren
die de eigen troosteloosheid verguren
100 wien zèlf de sprokkeln heeft gegaërd!...

— Zoo leer 'k de lol van wijs ontkennen
wat nimmer op mijn schouder woog,
en 't deugdelijk profijt, te wennen
aan wat den nek mij boog.
105 Verheldert ooit begeerend wrokken?
Ik zie de hoogte niet der nokken
waaraan 'k me licht te pletter stoot.
En nimmer moet het beeld van 't lijden
verwringend het gelaat ontwijden
110 waar duldend klaart het mom der dood.

Hoe zou 'k een koene braauw vernorschen
bij stil verweenen van een waan?
Geen hoogmoed kan als teeken torsen
het schittren van een traan.
115 Wie zal een wakkren vrede werven,
die door zijn roode koon laat kerven
de dorre scherve van de pijn?
Het gladde glas, de gleiZEN teile:
zij bieden mild aan 't daeglijksch ijle
120 het milde brood, den rijpen wijn.

De dag op zijne vilten voeten;
een lach die beeft maar niet en faalt;
elke aarzeling: een nieuw ontmoeten
dat blijde u-zelf bepaalt;
125 — er woont een vogel in zijn muite
opdat hij keel aan kele fluite
en schemering me aan scheemring daag';
een graauwe en blind-gebrande vinke
waaruit de kern der wereld klinkt,
130 o zon, en die geene oogen vraag'.

En oogen, rijker dan alle oogen,
die nimmer zien ten eigen baat
maar van hun machtig-zoet vermogen
begloden mijn gelaat;
135 en handen die mij nimmer raken,
doch warrem breiden aan mijn kaken
de schaduw van haar zorg-gevele;
— zij, donkren, die mij, donkre, voeren,
maar die ons duister niet beroeren
140 of heel hun geur verroert in mij.

Zij zeggen: 'Hoor de lammren grazen:
merk 't zwaaien van een zwaluw-vlerk;
een perzik is, voor uw verbazen,
steeds wordend Gode-werk.'
145 En 'k weet: geen erve wordt mij have;
geen dronk die blinke voor hij lave
en van zijn luister vergewist:
geribde broosheid die bestreelden
mijn vingeren vergeefs! — doch weelde
150 dat hare koelt mijn keel verfrist.

Zoo word ik rijk aan elk beginnen
die nooit de spijt van 't einde ken,
en, waar ik veilig mag beminnen,
me aan geene liefde wen.
155 Verweesde aan kwellend-bral begeeren,
kan 'k mijn verlangen braaf generen
met bloode 't kloppen van mijn bloed,
en, vroom bij mangel van vermoeden,
zal 'k zelfs Uw wenk-brauw niet bevroeden,
160 Gij God, dien ik niet danken moet.

— De middag kraait de hanen wakker;
het leven zwiert zijn norsch gezag:
mijn aangezicht wordt strak en strakker
als waar' 't een regen-dag.
165 Misschien zal de avond teeder wezen;
en 'k heb geen vraag, en 'k heb geen vreeze,
waar 'k immer twijfel of ik lijd.
o Zeurig-zoete caritate;
zalige onweetbaarheid der mate;
170 benepen-zoete armzieligheid...

I De modder-haven

I

[BM2]

De koffen angebleekt van ongebluschte lucht;
van zon-geduld haar wand gescheurd, die aan zijn reten
al geeuwend kraakt en kucht;
de kiel tot aan den boeg door wier en schaal bevreten;
5 de mast waaraan de wimpel zakt, die zingt noch zucht;

de loome kom waar holt aan holt de booten zakken
in 't doove modder-bed dat aan hun flanken droogt:
verstarrend graf der smakken...
— o Gichel-zee die viert de hoop der ziekste wrakken!
10 o Hemel die het lied der drenkelingen doogt!...

Neen: luik uw zilvren blik op 't schaad'wen van de steilte
der veil'ge kaaiën die genezen van 't gevaar
der gretig-lokkende ijlte.
De ijlte in het zatte hart van den veroveraar
15 is dieper dan de zee en als de hemel klaar.

[BM 3]

‘Zou’n wij geen glaasken mogen drinken?
Zou’n wij daarom een zat-lap zijn?’
— De droesmen van de driften stinken
nog meer dan moer van zieken wijn.

5 ‘Zou’n wij geen meisken mogen kussen?
Zou’n wij daarom een vuil-baard zijn?’
— Maar wëlke boezem wordt het kussen
voor deze lang-verzopen pijn?...

10 Als koningen kwamen we uit den Oosten
en hadden de zilveren matten aan boord.
— Wij hebben wàlg om ons te troosten.
Aan elke ra daar hangt een koord.

15 Wij werden nuchter tot bewusten
al bennen onze daden groot.
En als men moede is, kan men rusten
in uwe warme haven, Dood.

[BM4]

De meiskens uit de taveernen,
zij hebben een malschen schoot.
Zij zien er de jongens geerne.
Zij baren haar kindren dood.

5 Zij dragen van vurige zijde
een keursken dat spant en splijt.
We ontwaken aan hare zijde
met den houten mond van de spijt.

10 De ronde zee waar wij zwalken,
die eindeloos wenkt en geeuwt,
en ons doet van begeeren balken,
en ons verre vrouwe verweeûwt:

wij ankren in de taveernen
waar geniepig een rust ons smijt.
15 Daar wachten ons rood de deernen.
Daar raken wij 't leven kwijt.

[BM 5]

‘Naar Oost-land willen wij varen’:
het is er het oudste lied.
Maar monden zijn vol gevaren;
malheuren slapen niet.

5 Al hebben kombuizen geen lichten,
kombuizen hebben een bed.
En de reizen zijn maar gedichten;
en de slaap is ’t rijkste gebed.

10 Slechts verlangen kan nog doorrijzen
wie daar ooit uit Oost-land kwam.
Een bokking is zeek’re spijs
bij de talmende boterham.

15 En maakt er de geur der zwam
hier-binnen u langzaam lam:
geur der zee vol amber is broos als
bij rijzenden uchtend de vlam
die geurt der vluchtige rozen.

[BM6]

Ik ben 't geduld der brooze en lustelooze menschen;
ik ben de afwezigheid van God in 't eigen hart;
ik ben in de uren 't uur dat op zijn einde mart.
Ik ben de vreê waar alle rozen in verslensen.

5 Bewoont mijn stem het want waar groote vooglen waken
met rustelooze vlerk die beeft gelijk een beê:
er is geen wind die waakt en hapert aan mijn kake;
ik ben in 't oor van doof een weeuw de zucht der zee.

[BM7]

Mijn God, gij ziet de zee die wemelt in mijne oogen;
Gij ziet mijn open mond waaraan de hemel wacht;
Gij ziet mijn tokkelende vingeren, bewogen
van sijpelenden sterren-nacht.

5 Mijn dagen zijn voldaan: verlängen is gebleven.
Gij ziet mijn heele lijf geschokt van hopende ijlt.
Een roef bewaart mijn slaap; maar oude droomen leven
waarin mijn veiligheid verijlt.

[BM8]

Een zeil, een zeil! Zie 'k daar geen zeil, gespannen
gelijk de ronding van een jonge borst?
De vrouw is de eeuw'ge maagd in 't hart der mannen;
de zouten zee hun eeuw'ge dorst.

5 Och, éens gedompeld in het zilt der zeeën,
staat heel mijn lijf krystallen-rijk beglansd,
waar, hoe verduisterd ook van kopp'ge weeën,
de duizendvoud'ge dag in danst.

10 — De huive van den nacht, gespanne' als zeilen,
is zoel en strak alsof een god ze bond.
En mijn begeerte is vlugger dan de mijlen
die mijn gedachten keilen
de vele zeeën rond.

[BM9]

Ik open me als een oog, den nacht verloren;
'k begrijp een licht, en 'k open me als een oog.
Aan mijne wimpren wordt een dag geboren
die wemelt van zijn zeven-kleurig gloren;
5 'k bezit stil-aan een zuivren regen-boog.

Nóg lig ik, lam en lijdelijk gebonden
binnen de liefde van mijn wètend leed,
en zwachtlen van herinnering omwonden.
Doch zie: de dag heeft me in mijn waan gevonden,
10 en 'k word de spiegel die het beeld vergeet.

Gevangen in de veiligheid der laagte...
— ga 'k de ònrust dulden van een nieuwe klaart?
Neen: de eigen duisternissen dóorgestaard,
heb 'k, baatloos-open ooge zonder graagte,
15 bevonden, God, dat Gij deze oogen waart.

3

De treinen blazen de aard het zuigen toe der zeeën.
Een laatste stad die zwoel en zwart den drift bedriegt;
een loome lucht vol vromen slaap voor u, gedweeën;
dan: onbegrepen vraag, gij, zee, die wekt en wiegt.

5 De haven aan het eind der menselijke straten:
mijn rug is zwaar en moê van de ademen der dood;
gordijnen eindloosheid bevalen mijn gelaat, en
de koortse van mijn ingewand is droef en rood.

10 Geboren in een oord dat alle waetren scheiden
van dezen steenen steun aan dit verstoven strand,
en 't zoet verbazen, deze lieve rust te lijden,
en heimlijk vreeze' in ons van een bescheiden brand:

heb 'k ooit gewoond, waar nooit een woon haar zeeke veste,
o zee, van onbewogen ankren heeft beklemd?
15 — Elk onweêr uitgespaard, bevoeren wij, de bèsten,
de wijze voren, ons voorzichtigheid bestemd.

Zieke onbekende, zwart van dorst, die gilt van blikken,
vol onbestendigheid en onverzaadlijk zout:
zee, zelve zoudt ge ons lammen deemoed voorbeschikken
20 het onaanroerbaar huis dat star ons binnen houdt.

Uit allen wind geweerd, in alle zoelt gezonken,
heeft nooit een hoop gegeeuwd die geene spijszond;
nooit heeft ons dorre mond van vonken daauw geblonken
gelijk de roze van een open kinder-mond.

25 Van eigen dorst de dronk, van eigen honger ate,
onwetend van het glas dat geen gelaat en weet:
o honden zonder doel waar naar geen schapen blaten;
o boenders van de zaal die nooit een zool betreedt;

30 en waar (met witten blik en brallen kin bedreven)
de liefde in ons gelijk een zieke peer versteent,
verzoening! voelen we aan ons taaie kleëren kleven
de Stede, waar om ons de Vrouwe heeft geweend...

— Maar neen, maar neen: ons doove muur is vol geruchten;
de vensters huivren van een dag die buiten bloost.
35 Hoe ademt onze borst die, vol benepen zuchten,
nooit dan de zwoelte drinkt die de eigen zwaarte loost?

Verbied het gierig kind den mompelenden horen
waar donker zwijmt het luisterlooze zee-geruisch:
niets, dat uw wrokkig oor den zang belet te hooren,
40 uit hoogte en laagte, breedte en diept van Godes huis,

o Zee!... — En, sluit op 't dure duister der geheimen
't fluweel der blikken en op 't duchten van uw vreê
(de dag is flitsen-rijk die flitsen van de vlijmen
der scherpe zeilen, als de zeisen van de zee),

45 weet: éens toch scheurt uw rust de karteling der vlammen
die Kennen openbaart en die Bezitten bant;
o zegen-rijke zee van vochte en vuur'ge kammen!
o Blind-gevreten oog dat Eeuwig Licht doorbrandt!

II Het berg-meer

[BM I I]

De zon ligt in mijn linker-hand,
en zippelt door mijn vinger-brand
van laag en logger bloed, in 't welkend westen,
op dak en doom, alover vout en veste.

5 De maan rijst uit mijn rechter-hand
en zeeft haar weemlend zilver-zand
alover wuiv'ge wake en schemer-weven
van 't graan, waar de aedmen, blaauw, van 't graan in beven.

10 Ik stijg al hooger uit het dal.
Ik weet niet of ik keeren zal.
Weldra zijn over alle horizonnen
mijn ongeziene blikken de een'ge zonnen.

- Ik heb dit hooger oord gekozen tot mijn woon.
De liefde is mijde en mat, het lijden moede en menig;
maar dit is 't oord waar 'k in een klare baak vereenig
het vuur van liefde en leed gelouterd tot een loon.
- 5 Hier, waar de schuine schaal der deinend-trage dalen,
ten wijden einder van de hemel-schale reikt;
waar uit den mond des tijds, bij maetlijk adem-halen,
de ontvangen hemel-vrede eene aarde tegen-strijkt;
- 10 ruste der ruimte, waar van alle horizonnen
de ziel in peis de woel'ge lijnen over-ziet:
dit is het oord dat ruischt van rusteloze bronnen
maar, effen als een stroom, breed naar beneden vliet.
- 15 En 'k heb dit hooger oord tot mijne woon gekoren,
verruimd van eenzaamheid, verrijkt van de' eigen dwang...
— Hier recht aan klepper-wiek in 't weemlend uchtend-gloren
de leeuwerik ter eerste zonne een zuile zang;
- 20 hier, waar in 't zinder-zeil der lucht 't gebol der winden
de macht des morgens joelend door mijn zinnen jaagt
tot waar ze in 't evenwicht der middag-stede vinde
gedegen wegen, en dat kallem wiege-waagt:
- hier rijst me, rijker dan de liedren van 't ontwaken
waarin de leeuwerk haar gewiekten dank verkondt;
hier rijst me, uit de' arrebaid in 't blinkend middag-blaken,
de weelde tegen van den vromen menschen-mond.
- 25 Maar niet in de ijlt der vreugde of 't streng geluk van 't zwoegen
herkent de diepte mijner ziel haar weder-klank.
Mijne armen zijn verlamd die mijne dagen droegen;
mijn keel is luideloos van een te vroegen dank.
- 30 Hier waar 'k, al-eenig, op den hemel sta geschreven,
doch waar geen menschen-oog mijn heldre beeltnis zoekt;
waar 'k, zuiver als een god, me galmen voel van leven,
maar waar geen echo 't lied van deze lip verzoekt;

hier waar ik, als een lens van elke zon beslagen,
vereenigd tot het vuur van alle zonnen, straal;
35 doch waar ik, 't oog op 't vlak van 't berg-meer koel gedragen,
zie hoe 'k als eêlste beeld al dieper de ijlte in daal:

wat ik hier heb gezocht, wat ik hier heb gevonden,
het is de schemer-schuur waar garve aan garve staat
die, van mijn dure en warme weigerheid gebonden,
40 haar harde zaad, en bateloos, aan de aar verlaat...

— Zijn schoonste en derfste vrucht een dorren boôm verlaten;
om geene liefde zelfs de liefde van een traan;
den mond geen mond; en geen verlangen andre bate
dan dat geen wegels hooger sterven tegen-gaan.

45 En — vrage van de vrouw die vreest om eigen wroegen;
ach, aarzlend aaien van mijn kind dat niet begrijpt, —
mijn lippen aan uw lippen, Licht, die niets en vroegen;
mijn hart dat voor het bloed Uws harten 't lemmer slijpt.

[BM 13]

o Vruchten-leêge schaal, o flanken rijk aan reuken
die heel den zomer draagt maar niet verzaden zult:
nóg komt een kopp'ge bij uw noodende ijle beuken
met hoornen hoofd en dom geduld.

5 Ik ben 't gekorven hout waaraan geen trossen hangen,
tot lucht verijld het hars dat uit de wonden droop.
o Vruchtenlooze geur, wordt menscheijk verlangen
ooit goddelijke hoop?

Ik weet: ik berg iemand in mijne woon.
 Neen: er verbergt zich iemand in mijn woon.
 Waar? Hoe? Er schuilt iemand in mijne woon.

5 Mijn huis — gij kent het, — is van glas, en staat
 open altijd voor zon, in allen wind.
 Zóo kon hij binnen dringen. Doch: wanneer?
 Waarom? Daar is iemand in mijne woon.

Hoe komt het dat ik nimmer hem en zie?
 10 Mijn glazen huis is rond en zonder hoek,
 doorschijnend als een spheer is van krystal,
 en glansloos als een zeep-bel die vervloog,
 en als een mugge die verdween geluidloos.
 En 'k zie hem niet. Maar weet: hij is op één
 15 der stippen van de spheer; misschien op àl
 de stippen van de spheer, en te gelijk.
 De spheer is ijlt. Hij is 't besef der ijlt.

Omdat ik hem niet zie, spreek ik van hem
 met niemand. Het is duidelijk mij, dat hij
 zich hier verbergen wil, en niet alleen
 20 voor mij bij wien hij inwoont, maar nog meer
 voor anderen.

Voor mij spreekt het van-zelf, al weet ik niet
 waarom, dat hij zich goed verduiken wil.
 Het gunt de warmte waar 'k mij koestren zal
 25 in zijn bezit, zijn ijverig bezit,
 in angstig zijn bezit, zijn duidelijk
 en donker-diep bezit.

Want zie: hij is geworden mijne vreugd,
maar ook mijn vrees: ik vraag zijne onbekendheid.
30 — o Huis, mijn huis, ik voel in 't weeldrigst uur
u vol van hem, gemeten aan zijn mond.
Waarom dan zijt gij mij bij wijlen leêg,
wepel van zijne dure aanwezigheid
die onbevroed moet blijven?
35 Ik weet dat nooit ik hem ontmoeten zal.
Toch ben ik in een groot geheim verlicht
van zijn breed, klaar, ontzaglijk aangezicht;
al pleegt hij het te dragen in een mom
van onverschill'ge luiheid, glad en stom,
40 de dagen dat het nacht is over mij.

— Ik weet (en 't is vertrouwd me en goed als God
om denken,) dat ik spoedig sterven zal
en dan zal dúrven sterven. Doch, ik vraag:
zal hij alléén dan blijven in dit huis,
45 mijn huis alleen met hém?

Want hij en gaat niet meê met mij; ik weet
dat hij niet meê gaat, en met even-diep begrip.
Waarom dan ben 'k bewogen van 't gevoel,
't gevoel van een doorwaakten nacht, dat ik
50 hem áltijd bij me hebben zal, en — hoop! —
dat hij geheel zich mijner openbaart
in de ure dat mijn twee gesloten oogen
hem nooit meer zien en mogen?...

[BM15]

Er komt iemand bij mij, dien 'k nimmer zag,
en uit-der-mate vriendlijk, die mij zegt:
'Gij weet, ik berg iemand in mijne woon.
Neen: er verbergt zich iemand in mijn woon.
5 Ik zie hem niet, maar ben in hem begaan.
Ik ken hem, en hij is mijn liefst bezit...'
— Ik durf niet zeggen dat die vreemdling liegt.
Ik durf niet zeggen dat zijn gast de mijne is. Ach!
ik durf niet zeggen dat hij niet bestaat, misschien.

10 Want hij bestaat in mij.

Het is of alles nog gebeuren,
of alles nog beginnen moet.
Ik zie mijn oogen sterren beuren.
De nacht verjongt mijn bloed.
5 — Ik heb de taeflen der geschenken
gekeerd, en van het laatste maal
wat dankend leven kon gedenken.
Toen zou de nieuwe nacht me wenken,
verganende avond-straal.

10 Ik zag mijn witte leden strekken
ter koetse der ontwoelde kilt.
De ontvangnis kwam mijn huivren dekken:
ik had het niet gewild.
— Ik had mijn laatste waan doorschoten:
15 een vogelken van glazen goud
aan schervelen uiteen-gespoten;
en 't heeft mij naauwelijks verdrotten,
al werd ik ijl en oud.

20 Doch, toen de nacht mij zou vermanen
en de eisch van 't harde en strakke bed,
toen heeft hij plotse bibber-tranen
in zonnen omgezet.
Ik lig op 't ijs der schouder-platen
en scheuten der doorrilde kuit;
25 maar, o mijn God, ik ben verlaten
van bod en zoen, van zucht en bate,
schepel van nieuwen buit.

Het is of alles is vervallen,
aan geur en klank vergangenis;
30 maar 'k voel door mijne slapen schallen
uw scheur, ontvangenis.
Ik voel een pijn mijn lijf verstrammen,
maar tot gewicht van klompen klaart;
en mijne kaken zijn de kammen
35 die mijn verhemelschte oogen dammen
tegen den vloed der aard.

Het is of alles zal beginnen
nu 'k blijde in ruimte en duur vervliet;
mijn mond is open om te winnen
40 ontstentenis van 't lied.
Breede overvloed van wijze waetren,
o mate van den wildsten wind,
o vuur dat ronkt om niet te schaetren,
o gonzende aarde, ik zaêm uw klaetren
45 in mijne stilt.

Aarde, over-oude, ik ben van u gescheiden.
De oog-appel van den nacht doordraait mijn hoofd;
de geur verwaait der overkaauwde weiden;
de tand verleerde 't raspen van het ooft.

5 Diep onder mij verveegt de reep der wegen;
geen fluistrend haspelen van huivrend graan
en wuift den smaak van wassend brood me tegen;
de blik der dieren is mijn blik vergaan.

10 Doch, zal de alleene hemel mij bekijken:
de holle spiegel van zijn glanzend oog
en kan úw wijde beeltenis ontwijken
die de einder eindloos naar zijn curve boog.

15 Ik kan niet openen, ik kan niet luiken
het wètend zien van mijn gekeerd gezicht:
't uitspansel wordt het dal waar menschen duiken
en elke ster een aarzlend menschen-licht.

20 En hoe 'k belandde in streken zonder paden;
waar 'k wade, naakt, in meren zonder strand:
mijn wanen, aarde, dragen úw gewaden,
mijn ziel is blijde of droef van úw verstand,

bepèrkte! — En toch, en mocht ik niet verlaten
een warr'ge wil die weigert en verlangt?
De honig bloedt vergeefs aan alle raten;
de vrucht is beursch die naar mijn lippe langt.

25 o Zieke herder, zoude ik niet verzaken
schapen der liefde en honden van den trots?
Ik ben de zatte, en mijn gewilde wake
is talmend wachten op den gallem Gods;

30 maar, oude Moeder, 'k zoude u niet vergeten.
Gij waart geboort waar ik me-zelf uit baar;
gij waart de diepe schoot van 't rijzend weten;
gij waart het beuren van mijn hoofd-gebaar.

35 Van u gelijk de zee van u gescheiden,
ben 'k ebbe-en-vloed die door uw adem streeft,
maar 'k weet hoe 't geurend glanzen der getijden
over 't gelaat van tij, van wijke leeft.

40 Gewielde en will'ge wentling der seizoenen,
ijs-zwaart der peer als zonne-dans van 't kaf;
mijne aarde, wisslend teeken van verzoenen
die waart het Paradijs en wordt het graf:

gij wordt het graf den dankb'ren derver, die men
zal bergen, onbewogen, in uw schoot,
om dáar voor aarde en hemel weêr te ontkiemen
tot dubbel leve', o brooze, o vruchtb're Dood.

Nog vóór de glans van een dagen
beglijdt en wascht mijn gezicht,
voel 'k over de waetren geslagen
schamp-schichtige scheuten van licht.

5 Aan den broozen boog van de bronnen,
op de koele kaalt van het wad,
schieft een klaarte, uit diepten geronnen,
in schervelen opengespat.

10 Nog komt geen morgen verbleeken
de wake der ochtend-beê:
reeds blanken de bibbrende krekken
en het logge ontwaken der zee.

15 Nóg kroest geen kreeflen de zwaarte
der woelige hemel-vacht:
reeds welft het water een klaarte
den navel uit van den nacht.

20 — Gestegen, ben ik gebleven
de bezwaarde van goud en lood.
Is vloeïën dan 't eenige leven?
Is al 't gedeegne de dood?

o Wateren zonder gedenken,
o wateren zonder waan
die de steêgste korsten zult drenken
tot ze zelf in waetren vergaan;

25 o waetren waar alle verstarren
in eigen vernietigen zakt,
tot de ziekte van willen en marren
in effen lichten vervlakt;

30 verzijpe, o waetren, de schorre:
zij bevestigt het teeken der baar,
en gij laat geen gelaat verdorren
of het blijft van uw weemlen klaar,

35 gelaten, o duizend gelaten,
tot hetzelfde Gelaat gewijd
omdat ge, woest of gelaten,
de dracht van het Eene zijt...

— Want, zee die uw zang uit het zaemlen
van huivrende beken won;
40 en meren die blinkt van den schaemlen
en duisteren blik eener bron;

geheele water der nachten
aan dit neigende grasje verdicht;
en moerassen die ligt te wachten
op zijgen in dieper licht,

45 o zwijgende waetren der poelen
die, gezogen ten donkersten boôm,
zich rijzend gaan rijpen voelen
in de aderen van den boom;

— — want: geen wateren zullen sterven
50 dan in 't barsten, bral, van een bot.
En zoo zal ik het leven niet derven
dan als roze in de ooge van God.

Thans gaan de wateren den hemel kleeden
 in 't peerlen-vonkig waezmen van haar klaart.
 Ik lig. De dag en ik zijn vaal. Mijn leden
 zijn log en strak, maar wriemelend doorreden
 5 van jong de vuren der ontwakende aard.

Nog rilt geen zucht door ijle hemel-pijpen.
 Vlakke effenheid bereikt vlakke effenheid
 in de onbewogen ijle van den tijd.
 Maar roerend voel ik rommelen en rijpen
 10 't geronk der aard dat door mijn schonken rijdt.

Mijn nachtelijke wangen gaan bekoelen:
 mijn rug verrijkt de holte van een spond',
 en 'k lig als zonk ik, zompig, om te voelen
 een naauwe warmte om mijn gedaante zoelen
 15 als aangezogen door een liefde-mond.

Gezegen in uw weeke en woelige armen,
 Vuur, voel 'k in mij de ziekte van uw zoen.
 Mijn aangezicht gaat zich aan 't Licht verarmen;
 maar ùwe wanden gaan mijn wanden warmen
 20 die mijne wakende oogen lachen doen.

— Ik weet: ik zal geen menschen meer ontmoeten
 aan 't zilt of zacht getuur van blik in blik;
 ik kneus het lijf des doods bij mijne voeten,
 en 'k zal het lokkend leven niet meer groeten
 25 bij greet'ge vraag of 't danken van een snik.

Geen beelden meer die vangen en verteëren:
 o schonkige aard die worstelt, zwaar van goud;
 Sireen'ge wateren die blinkt van zout;...
 — ùw gloed om de assche-zelve te verteeren,
 30 Vuur, machtig Vuur dat me in Uwe armen houdt;

zélf vuur, als vuur zich naar 't heelal te welven;
tot daad geboren uit de laatste pijn,
zwellen in tongen die mijn woorden zijn;
neen: als het vuur verzaken aan zich-zelven
35 om zich in louter klaarte te bevrij'n;

en om de klaarte-zélve te verzaken,
niet als wie klaart tot duisternis ontgint
en te verliezen wat hij vurig wint;
neen: aldoor sterven om aldoor te ontwaken
40 in Wat niet eindigt daar Het niet begint.

Me-zelf voorbij; me-zelven tegen...
Hoe zijn me wonderbaar de wegen
die 'k nimmer en betrad, en kén.
Wie richt de teen die gaat; wie gaat er
5 de baan die 'k van geen teen en schen?...
— Mijn bloed is dunner dan het water,
en 'k weet niet of ik ben, en 'k bèn.

Wie heeft den droom der kranke sponde
geslaakt, en aan hem-zelf ontbonden?
10 — Een blik is, die mijn blik ontsloot,
en de gezondheid van mijne oogen
ziet weér de wereld blank en bloot:
wij zijn aan God nog niet bedrogen;
wij zijn der Liefde nog niet dood...

15 — — o, 't Oude reiken en bezwijken!
Nooit zou de vlerk haar vlucht verrijken
en de één'ge loomheid was haar loon.
Gij zoudt u-zelven 't leven leeren,
geduldig-ziek en vlijtig-schoon.
20 En gij zoudt gaan. Maar gij zoudt keeren,
en vondt geen vriend en vondt geen woon.

Toen zoudt gij vriendschap dank betalen
met wrok; gij zoudt een woonste halen
waar nooit een huis van handel gonst.
25 En te uwen rugge zouden branden,
tot merk van nooit-gebluschte bronst,
deze aard, dit vuur; en uwe handen
zijn aller wateren verslonsd.

Gij waart verzopen en ontbonden;
30 gij waart de buik der doode honden
die lucht uit moer en modder hescht.
Van aarde en hemel gloed en gallem,
hebt ge u te zeer aan waan gelescht:
het lemmer brak in uwen pallem;
35 ge omsluit nog altijd het gevest.

En 't wijze meer zou u niet loonen,
waar zelfs geen wuiv'ge wieren wonen
of 't ruischen van een luistrend lisch.
Gij zoudt uw eigen beeld ontberen
40 in de ijl-gekeerde beeltenis,
en dat ge alléén waart zoude U leeren
hoe de eenzaamheid geen weelde en is.

Want geen ontstentenis zal baten
die de eigen-liefde niet kan laten
45 in de eêlste vuren van 't bezit.
Wát winst, dat, bloem der elementen,
ge als 't bloed aan Godes lippe zit,
waar ge in uw dicht-gesloten tente
niet dan om de eigenste armoè bidt?...

— — Maar Licht, o Licht! Ik ben geheven
waar nimmer-meer nog beelden leven.
Ik ben het zekerst zijn ontgaan,
daar alle winst is bij verliezen
en elk verlies verzaemd ontvaên.
55 't Vergloeid krystal is vloeiënd vriezen,
en elke dwaal-spoor is de baan

me-zelf voorbij, me-zelven tegen...
Hoe zijn me wonderbaar de wegen
die 'k nimmer en betrad, en kén.
60 Wie richt de teen die gaat; wie gaat er
de baan die 'k van geen teen en schen?
Ik ben in de ijlte de ijlt die 'k, later
en later, niet en ben, en ben.

Zoo zeg 'k adieu: ik ben geboren
65 in 't onverdeelbaar Niet van 't gloren.
Een blik is, die mijn blik verwijdt,
en de gezondheid van mijn ooren
is der vervoldste stilt' gewijd.
Wij hebben God nog niet verloren.
70 Wij zijn alleen ons eigen kwijt.

III De voedster

I

[BM21]

Geur van het reeuwsche beest; geur van de beursche vrucht;
geur van de zee; geur van eene aarde zonder lucht;
— ik ben de late; ik ben de slechte; ik ben de dwaze;
ik ben de zieke hoop waarop geen hoop zal azen.

5 Ik ben de laatste peer in de ijlte van den boom.
Ik ben alléén ter killen herfst, en ik ben lóom.
Ik ben geboden nood; ik ben vergeten have;
ik ben de zwaarste en rijpste en zal geen kele laven.

[BM22]

Gebogen, ach, gelijk de nacht gebogen,
dees rijpe borst die klopt van harte-bloed.
Traag gaat een wereld blanken in mijne oogen
dien 'k niet en voed.

5 Een zee van kindren blankt in mijne blikken
die 'k, vol van melk der zorge, nimmer zoog.
'k Ben liefde alleen aan diep-gesmoorde snikken
en hunker-oog.

[BM23]

Ik ben geen wakkre lente of een gezwollen zomer;
'k ben later dan de herfst die huiverend verzipt;
ik ken 't gewrocht niet van den buik die, loom en loomer,
bij harde stampen voor een helder baren rijpt.

5 Geen kinder-mondje lacht bij 't spelen van mijne oogen,
en 'k sluit mijne oogen op den dankb'ren avond-brand.
Maar 'k heb een hart dat blankt om weigerend meêdoogen
en lang-verzaakte logen
van zoenen op mijn wang en rozen in mijn hand.

[BM24]

Ik ben de hazel-noot. — Een bleeke, weeke made
bewoont mijn kamer, en die blind is, en die knaagt.
Ik ben die van mijn zaad een duisternis verzade.
En 'k word een leêgt', die klaagt noch vraagt.

5 'k Verlaat me-zelf; 'k lijd aan me-zelven ijle schade.
Ik ben 't aanhoudend maal, in een gesloten kring,
van eene domme, duldelooze, ondankb're made.
Maar raak' de vinger van een kind me, dat me rade:
hij hoort mijn holte; ik luid; ik zing.

[BM25]

'k Heb mij verlaten aan de druif en aan de roos;
'k heb me aan mijn fierste bloed, 'k heb me aan mijn ziel verlaten;
en — ben 'k de wepele? Alle gave is eigen bate
waar alle liefde is bateloos.

5 Ben 'k de vergeten leêge en dien geen loon zal wachten?
— Ik vol het uur met geur, ik vol het hart met wijn;
en, zal 'k voortaan alleen de laatste naakte zijn:
mijn naaktheid wordt de klaart der nachten.

[BM26]

'k Verzoek de zee, 'k verzoek geen aarde en hare vruchten
dan als het donker zwerk vol donderend geruchten.
'k Verzoek geen ongeziene ruimte, noch den tijd
dan, verre en vroom, gelijk een vrage in eeuwigheid.

5 Maar 'k weet: ik schater aan de zee; ik ben de zegen
der plassende akkers aan den daver van den regen.
'k Ben naauwelijks de blik die wemelt en die gaat;
maar ziet: ik draag den droom van allen op 't gelaat.

3

[BM27]

Neen: 'k ben (waar 't rijpend ijs de waetren heeft gezogen)
die teekent aan de ruit een rijken winter-tuil,
en 's avonds, als het huis van maan-licht is bewogen,
in de' ongeziensten hoek en 't veiligst duister schuil.

5 Het koolken van mijn haard gaat rooden aan de ramen;
een roze ontwaakt ten bleeken ruiker van de ruit;
en kinderen, verdoold, gaan zich om 't huis verzaêmen,
en in hun oog is daar een roos die zich ontsluit.

10 Zal ik ze nooden? 't Brood is zuur, de melk geronnen.
— o God, mijn God, is alle minnen onbegonnen?..
— Ik voel dat ze verkleumd voor mijne deure staan.
Ik open, traag. Ze zijn al lange heen-gegaan.

[BM28]

De keuken is geboend nog vóór ik binnen-treed.
Het huis is nat als van de blijheid mijner tranen.
De ramen vloeïën in de zon. Van mijne wanen
gewasschen, vreugd!, sta 'k in de klaarte van wie wéet.

5 Ik weet: mijn glanzend huis, gij zijt uit mij geboren;
'k ontvange wat ik ben; 'k ontwake in wat ik wek;
en waar 'k, verbazens-rijk, de zéekre taeflen dek
met druiven van den wijn en koeken van het koren:
zij zúllen komen, waar 'k me-zelf aan geef verloren,
10 maar ze me als wijn, maar ze me als 't eigen brood behooren,
o blinde kinder-mond, o wijde vogel-bek.

[BM29]

Geven, geven! Alle vrachten
rijzen in het hoogste want,
en de leêgte legt een zachten
weemoed in de moede hand.

5 Geven, géven! Laat de huizen,
sluit de ramen, dek den haard:
de open heemlen zijn de sluizen
voor uw ongeduld'gen vaart.

10 'k Ben geleêgd; ik ben verleden;
'k wórde dood: ik heb gevoed.
Al wat komt is mijn verleden,
waar 't gewerd uit mijne bede en
lacht uit mijn vergeten bloed.

*In naam van Vader en van Zoon,
 in naam des heil'gen Geestes, amen.
 — Ik ben de moeder van een woon
 die blinkt aan duizend ramen.*
 5 *'k Lig, eeuwig-zwanger, in een kraam
 dat van geen avond of geen morgen,
 dat, hel van hoop noch zwart van zorgen,
 niet is te noemen met een naam,
 of 't zou, bezet en onbezeten,
 10 Licht-zelven moeten heeten.*

*'k Ben blind, en 'k heb den dag beschaamd.
 Ontkenning, ik, van alle duister,
 heb 'k alle vraag en vrees omraamd
 met laaië van mijn luister.*
 15 *Ik ben het vlak van elken muur
 die, waar de dag blijft onbegonnen,
 die, waar geen schemeringen ronnen
 ter talm'ge waak van 't avond-uur,
 bestendig van mijn blanke wake
 20 een steeds-gelijke bake.*

*En 'k ben de aanboudende geboort
 — o tuimel-vlucht van sneeuwen vlindren —,
 'k ben, alle dage' en nachten voort,
 de nieuwe klaart van kindren.*
 25 *Hun weemling is mijn rijk bestaan.
 De glanzen van mijn buik, ontsloten,
 zijn, klachteloos en onverdroten,
 herhaalde vorm van mijn vergaan,
 maar zonder dat ik mijnen lijve
 30 óneischend zoude blijven.*

Zoo word 'k beluik van, eindlijk, Nul;
'k word, in aanboudendheid herboren,
't abstracte zaad waar 'k al het koren
in zijn beteeknis hul.

35 'k Ben, alle ruimten afgewezen,
'k ben, buiten klem en kleur van tijd,
in 't een'ge en wezenlooze wezen,
teeken der menigvuldigheid.
Zoo, blinde, ben 'k, zal zijn geweest, en
40 word luister eenw'ger feeste.

— Maar neen: 'k ben de eindlijk-leêge korf
die, aller vruchten dóor-gedragen,
voor de eigen ijlt den geur verworf
gebéel van boome' en hagen.

45 'k Ben de gekéerde korf, die zwoel
van 't wandlen der gezwollen bijen,
aan rijke raten 't broed gedijen
en rijpend leven zoemen voel.
Zoo zal ik in mijn schoot niet gaëren
50 dan wat daar andren baren.

Ik ben de glans niet van de zaal
waar 'k elke rib tot kaars zou rechten
en, zelve afzijdig, zelve vaal,
de klaarten zou beslechten.

55 Maar 'k ben ontvangst van elken blik
die, zal mijn blik hem niet verrijken,
uit mij de duisternis doet wijken,
'dat ik mijn nieuwe licht beschikk'
naar de orde die, van mijne bede,
60 verzekere ieders vrede.

*Mijn vrede; úw vreë... — Maar is mijn licht,
de wolke van mijn nacht doorzonken,
is ooit der maan van mijn gezicht
een andre maan ontblonken,
65 o Vijver? Ben ik eerder niet
de vijver die zijn schielijk leven
der schicht'ge spoele voelt doorweven
die de andre mane door me schiet?
Ben ik een vreë; ben ik uw vrede? :
70 gij deelt me úw mane mede.*

*Zoo ben 'k aanboudend elker borg
waar 'k ben, aanboudend, weder-borge.
En is uw zorge mijne zorg,
saëm zijn wij vreugd van morgen.
75 Omdat ik blind ben, mag uw zoen
mij binden met het onbekende;
kan mijne lippe, wáar 'k me wende,
om aarde en hemel rijklijk vloën;
en kan mijn oog, mijne arreme ooge
80 zijn algemeenheid togen.*

*— Maar weet het: 'k heb het duur gekocht.
Van elk genieten heerlijk jonger,
had ik 't onreikbare verzocht
tot dorst en honger.
85 In graagte of gruwel van den tijd,
met beel den glans van al mijne oogen,
zoude ik den felsten stamp gedoogen,
waar hij tot trots me hadd' gewijd.
Ik zag toen. En 'k zag blank me: teeken
90 dat niets mijn wil kon breken.*

Maar, zuur van 't denke', o zoön der daad,
 dra zoudt gij branden in mijn wonden.
 Ik heb gestaan als wie daar staat
 aan zijnen paal gebonden.
 95 Ik ben die mijne leden rek
 (ik wás; maar ben want ik wil blijven),
 waar pikt te zijnen lieven lijve
 een hemelsch-blijde vogel-bek,
 en ook, aan lever en aan liesen,
 100 meer-menschelijke spiesen.

Mijn hart, het werd een vat vol stroop
 waar vliege' als zonden kwamen zitten:
 gesloten vaas, waar in de hitte
 insekten-wriemel kroop.
 105 Mijn hoofd, het werd geheim festijn
 voor ongekende en geer'ge gasten
 die, ziek van ate of zat van vasten,
 die, zwoel van derve' of zuur van wijn,
 lang moe maar maatloos-mild, bewezen
 110 de onwaardigheid, te wezen.

Toen zou 'k me zoeken in me-zelf.
 Ik heb mij in me-zelf gevangen.
 Mijn voet vond steeds herhaald gewelf
 voor 't luistren naar mijn gangen.
 115 Ik daalde. Aan elken kelder zong
 het tij me toe van wachtend water,
 en — géen begeerte, en zelfs geen schater
 die rillend reed door mijne tong.
 Me-zelf ter zij ten zelf-oorbore:
 120 zelfs Gode ging 'k te lore...

— — *Maar néen : God is een koene knecht.*

Ik zou me deelen noch beheeren ;

Hij zou mij keeren uit 't gevecht :

Hij zou mijne oogen teren.

125 *Hij zou mij geven de' éenen nacht,
blind!, 'dat geen nacht ik zou verzoeken;
'dat ik geen slechten dag nog zoeke
waar slechts de dood nog loerend wacht.*

130 *Hij zou mij halen uit de holen
waar zelfs het vinde' is dolen.*

*Hij heeft me, blijde, recht en net,
tot frisch een heldren disch gekoren.*

*Mijn oog, het heeft zich opgezét
om nieuwigheid te hooren.*

135 *En met de vreugde van een wees
heb 'k weér de zuiverheid gegeten.*

*Een engel zong, een ster verrees,
en 'k was 't onmiddellijk vergeten.*

140 *Heb 'k ooit geleden? 'k ben verlost :
ik ben in nieuwigheid gedost.*

*Uit liefde-gons, uit zorg-geruisch,
uit alle zielen om mij samen,
werd ik de moeder van een huis
dat blinkt uit duizend ramen.*

145 *Ik ben die deel, en niet en deel
dan wat 'k van allen heb ontvangen,
ik die der dieven van 't verlangen
de duurste en ruimste buiten heel.*

150 *Komt allen naër, die hebt gegeven :
ik borg uw diepste leven...*

— — *Uit Uwen wille, Vader, Zoon,
en, heil'ge Geest, in Uwe hoede :
onder het goud van mijne kroon
druip 'k van den rijksten bloede.*
155 *Gij hebt gebeurd mijn zéekre plaats :
mijn voet op de ijdelheid der schriften;
geheel-gewasschen van de driften
de gladde glanzen mijns gelaats;
en mijn gedicht dat, zonder einde,
160 gedicht dat, zónder einde...*
... ..

Appendix

o Gij die, sterkrer liefde omgord,
u troostend naast me zet,
nu 't dagelijksch gedicht me wordt
weêr dagelijksch gebed;

5 nu dat een heetre kracht me brandt,
en dat mijn vroomre geest,
van schelle beelden overmand,
voor eigen weelde vreest;

10 waar 'k vóor een zelf-geschapen God
beducht mijne oogen sluit,
en wring te bersten in mijn strot
een al te vol geluid;

— gij, die mijn vreugde en mijne vrees
om deze lente weet,
15 o mijne vrouw, o schoone wees
van al mijn liefde en leed;

o vrouw, die naast mij neêre u zet,
voor dezen harts-tocht báng,
waar ik bedwinge tot gebed
20 de bronst van dezen zang,

gij die me van uw blikken troost
waar mijne lippe lacht,
en uit uw keel de zuchten loost,
die 'k in mijn kele smacht;

25 — o vrouw, o vrouw, o goede vrouw
die weet hoezeer ik lijd,
en dat ik in mijn ziele rouw
om wat mijn lijf verblijdt;

30 gij, die, van sterkre liefde omgord,
u troostend naast me zet,
nu 't dagelijksch gedicht me wordt
weêr dagelijksch gebed:

ontvang, van wie niet vloeken mag,
en onder vloeken gaat,
35 — ontvang, van wie u lijden zag,
den dank, vrouw, en den smaad.

[A 2]

Gij zijt de goede wakers die
mijne oogen open houdt,
dat ik uw eigen wereld zie
van schemer, en van goud.

5 Gezegend weze uw vrome zorg
die door uw wensch me leidt
en door uw liefde: stille borg
dat ik úw leven lijd.

10 Gezegend, vrouwe, en gij, mijn kind
die nieuw geluk me wijst...
— Ik staar mijn tranende oogen blind
naar waar úw lente rijst.

[A3]

Zingen, hoe de donkre wereld
zijne ronde reize gaat;
zingen 'lijk de merel merelt
'lijk den nachtegaal, die slaat;

5 zingen, blind, 'lijk vóor alle eeuwen
't laaien van 't onnoozel licht;
zinge' als zon en maan, flambeeuwen
aan het duisterst aangezicht;

10 zingen: vreugde en smart, gesmeten,
al wat gloeit en al wat rijt,
aan de gapend-geer'ge bete
van den hongerenden Tijd...

Aan een jong dichter.

Treed in. Gij die mijn hoop en mijne deernis zijt,
 die van mijn onmacht meent úw ijvren waan te loonen:
 treed in. Ons staat een schaarsch en vriendlijk maal bereid.
 Gij zult van avond met mij wonen.

5 Neem plaats. Het is het uur dat zoete ruste wast.
 Proef, hoe u te eigen mond de woorden zoeter smaken.
 Zie hoe de moede heerd een stillere assche tast:
 thans geene vlamme meer, die blake;

10 maar aan ons voorhoofd de veredelende glans,
 o vriend, die zelfs ons blikken dooft, tenzij het streelen
 ten klaardren tuin ze keert der bloemen, in den krans
 der teeder-lichtende priëlen.

15 Want weet: geen schoon gebaar dat hier niet dralen blijft;
 geen vrouwen-aêm, of die dees strakke koon bleef kozen.
 Zie hoe ter ruite schraaft en traag heur curve schrijft
 een groote roode liefde-roze...

20 En toch... o Gij, die mijne hoop en deernis zijt,
 gij die tot eendren waan en onmacht zijt gekoren:
 wees' eeuwig u gespaard de wreede zekerheid
 van zúlk een vrede, — uit leed geboren...

[A5]

o Trouwe vriend der oude dagen
die me in uw armen hebt gedragen
zoo vaak, en op mijn mond de vragen
met uwe dichte zoenen sloot;
5 die, om mijn zieke hoofd gebogen,
in 't spijtig staren van mijne oogen
de deernis van uw mededoogen
liet dalen: schoone, bleeke Dood.

o Broeder die, — toen brooze weelden
10 me omstraalden, en mijn wangen streelden
een stond, en vloden, — dúur'ge beelden
als zustren aan mijn zijde liet;
zij zwegen, maar haar streelend nijgen
liet vrede om mijn mistroosten zijgen;
15 haar aêm was rustig, en haar zwijgen
was schooner dan een liefde-lied...

Zal ik rusten?...

— o Bewúste

die te zéker heil verstiet,
maar door de eêlste en nieuwste lusten
5 de oudste liefde doemen ziet;

droeve en klare,

die 't verzwaren

van 't verleden in u draagt,
maar inéens opnieuw moogt staren
10 in het schoonste dat ge ooit zaagt;

ongenoode

die, ten doode

moede, nauw te leven dierft,
en den Dood beminde, en noode
15 smartlijk leefde, en toch niet stierft,

niet te sterven

dorst, maar derven

bleef 't onmiddellijke brood
dat ten blijden loon verwerven
20 wie u niet beminnen, Dood:

zal het wezen

dat, ontrezén

ongenotene geneucht,
mijn gebaren zonder vreeze
25 teeknen gaan aan eeuw'ge vreugd?

Zal het komen?...

— mijne droomen

volgen de oude Schuite na
waarop, dood, de Dichter 't loome
30 laatste water over-wâ,

tot hij naedre
 waar vergaedren
die hij 't innigst heeft bemind
in het diepst der kloppende aedren:
35 hij, hun vader en hun kind;

waar hij hoore
 bij de choren
van een rijk dat rijker zij,
onder schoonste jeugd gekoren,
40 breedneksch dansend, dij aan dij;

waar de maagden
 nooit en waagden
langen lonk of laag gebaar,
schuin en schoon, dan waar het traag de
45 zuivre ziele ontloken waar';

waar hij wone,
 Hij, de schoone,
die de krone van zijn lied
aan den gloed van elke kone,
50 aan elk voorhoofd zinken liet...

En... Zal 'k... Wanen!
 Door de tranen
van deze' al te schoonen droom
zie 'k u, beelden, trage tanen
55 'lijk een veegen morgen-doom.

Oude liefde,
 die me hief de
bittre diepten uit, o Dood,
weder ben ik de gegriefde
60 die ge een ijdele hope boodt.

Nimmer ruste
den bewuste,
die te zéker heil verstiet,
65 maar door de eêlste en nieuwste lusten
áldoor de eeuw'ge liefde ziet...

Droevē en klare,
die 't verzwāren
van 't verleden in u draagt:
70 nimmer eindloos mogen staren
in het schoonste dat ge zaagt...

'k Hadde u gewijd mijne allerschoonste logen;
 'k hadde u mijn fijnste' en eêlsten schijn gewijd;
 en, meer dan gij, misschien, van schroom bewogen,
 o gij die duister en die zuiver zijt,
 5 hadde in het aarzlen van uw mededoogen
 de vrede van mijn zieke ziel gewogen,
 en 't weiflen van mijn teederheid.

De grijze wanen die mijn hoofd bewonen,
 de draal'ge vreugden van een beter jaar,
 10 en o, mijn hope, welk'ge roze-krone
 waarvan 'k de dalend-trage blaëren gaêr:
 'k hadde u vertrouwd die schoone bleeke zonen,
 — vervreemde kindren die mijn liefde loonen
 met keerend oog en weer-gebaar.

'k Hadde u gewijd de duister-rijke schrijnen
 van oude weelden die 't verleden heelt,
 en onder 't kleed van driften en van pijnen
 gelijk een stervens-moeden vogel streelt.
 Zoo streelt, o kind, van wuiv'ge nevel-lijnen
 20 die 't bruinend dal met zilvren kleed omdeinen,
 de Herfst zijn eigen weedom-beeld.

'k Hadde u gewijd... Maar neen, o neen: vergéten
 is eenig heul voor hen, die de avond zien
 hun schaduw vóor hun starende oogen meten
 25 en de ijdlle mate van hun wezen biên...
 Wat bate, van zich vreemd bemind te weten?
 Ik ken mijn leed in zijne volle breedte:
 geen zon en breekt zijn dicht stramien.

Hij die beminde, en eigen min zag tanen;
 30 hij die zelfs smart niets dan begoochlen weet;
 hij die, de wil'ge meester van zijn wanen,
 zijne eigen trots-gestalte aan stukken smeed:
 hem leidt geen nuk naar nieuwe liefde-lanen,
 waar dorre blaëren aan zijn voeten manen
 35 dat iedre stap een droom vertreedt...

Ga heen dan, kind, ga heen, en wát gebeure,
en loos geen zucht, en laat geen traan om mij;
o kinder-min, o roos, vergane geuren
die 'k in vergeten boek te drogen lei...
40 — En, leidde 't leven u langs de oude deure:
en sta, mijn kind, waar smeekende oogen treuren;
sluit de ooge' en ga hun blik voorbij.

[A8]

Oud hart, dat niet bemind en heeft
dan als een bedelaar, die géeft
om eigen armoe te vergeten:
hoe hebt ge, strammer te elken dag,
5 maar vromer uwe glimme-lach,
uw trage levens-straat gesleten!

Elke ure, meerdere deuren toe,
elke avond pijnlijker moe,
en elke nacht wat langre wake;
10 wat ijle honger in uw borst
bij iedren morgen, en voor uw dorst
het zout der trane langs uw kake...

Maar elke vogel at uw brood
die, kloeg geen enkele u zijn nood,
15 't genoot tot op de laatste korste;
en gij, die geen belooning zocht,
waart, als wie niet begrijpen mocht
de min, die klopt in menschen-borsten;

oud hart, dat niet bemind en heeft
20 dan als een bedelaar, die geeft
om eigen armoe te vergeten;
en voelt, ter laatste rust gestrekt,
waar geene hoop uw bed meer dekt,
vergeéfs uw levens-straat gesleten...

[A9]

Beschouw dit grauwend aangezicht. Gij zult er vinden
de dorre voren die er 's levens kouter sneed:
de lach van hem die lijden wilde, en níet en leed;
de grijns van wie niet minnen wou, en ímmer minde.

5 Aan iedren mond-hoek starde in schamperheid zijn kreet;
roerloos als poele' is 't oog; en 't voorhoofd, klaar, toont in de
kalme effenheid die elk begeeren weet te binden,
hoe elke zoen er liet de sporen van een beet.

10 Beschouw; — en sluit uw oog daarna. Maar laat er zwellen
de meêlij-tranen die ter dichte wimpren wellen;
en bid; en zeg: 'deze is gekoren en gedoemd;
want hem die dús het lijdens-teeken werd beschoren,
is onder dezen die, voor de eeuwigheid geboren,
de doolaards zijn, die men gevallen eng'len noemt.'

[A 10]

Ter loome zee met slappe zeilen
onder eenzelfde lamme zon,
en steeds het onveranderd-ijle
aan elken nieuwen horizon;

5 aldóor de dagen áldoor varen
een onverschill'gen avond toe,
en eindeloos het loom verzwaren
der lamme leden, hooploos-moe;

10 en nimmer, nimmer slapen mogen,
maar steeds naar horizonnen spiên
met starre en pijnlijk-sperrende oogen
die zelfs den zwarten nacht niet zien...

De tuinen galmen in de walmen van den herfst...

— o Gij, die 't Leven aan uw lippen hebt geperst
zóó, dat uw rijpe mond van de eigen tanden bloedde:
thans is de tijd voorbij der godlijk-schoone woeden
5 die woelden door uw leên bij 't worstlen, dag aan dag,
met al de vreugden die een mensch belijden mag,
met al de rijke koortsen die een mensch mag lijden...

— Thans gaat gij door den tuin. De Stilte is aan uw zijde.
Bezie ze niet: zij is noch goed, noch schoon vandaag...
10 — De dag is doof; het uur is gouden-mat, en vaag;
de tijd is luistrend...

En het wordt, of 't oude lijden,
of 't kloppen van uw hart zich plots uit u gaat breiden,
gaat maatlijk wegen in die doofheid, wís en tráag,
15 en, schriklijk ijl in 't lange en banglijk-durend talmen,
gaat wanken door 't gedein der herfstelijke walmen...

— De tuinen liggen doof, die van uw harte galmen.

Vermits géen dag me ooit wekt en nog deze oogen open'
 voor de veroving van een nieuwen vreugde-buit;
 vermits dit streng gelaat, van avond-vaalt' beslopen,
 slechts in zich-zelven nog het beeld ziet van zijn hope,
 5 en — dit gelaat zijne oogen sluit;

vermits ik van mijn bedel-tocht slechts meê zou krijgen
 de ijlte in dit voorhoofd, en de koorts in deze hand;
 vermits ik weêr in éenzaamheid ben aangeland,
 sluit ik mijn hart, sluit ik de ramen op het dreigen
 10 van winter-koude en zomer-brand.

En zie: tháns is de dag mij schóon; mij, koelen smader,
 wiens eigen leven eindlijk buiten 't Leven staat,
 thans is me weêr de herfst een vrede-plegend vader,
 en weêr een vader-zoen mijn bloed dat zoelt ten ader
 15 die maatlijk aan mijn slapen slaat.

Want de akkers zijn verwijd, waar 't deinen van géen koren
 de zekerheid van onbewogen einders breekt.
 Niet langer twijfelt 't brein; en heeft de hand verloren
 de klamme vreugde om eene vrucht, ten dag geboren:
 20 ik heb een mond, die wísheid spreekt.

De wagens zijn gelost van de oogsten. Zie, 't en wegen
 geen schoven, dan alleen de veil'ge schuren borgt;
 de schoonste zonne is véeg die vaagt de gele wegen,
 maar 'k heb genoeg in 't bijten van haar brand gelegen,
 25 dat zij voor 't winter-dulden zorgt.

De beesten zijn gestald; de driften zijn geweken;
 en iedre peer is zwaar gelijk een ernst in mij.
 Geen morren nog, dat meer dan zélf-verzaken teeken':
 mijn dagen zijn een zee waar stil ter branding breken
 30 na de eendere ebbe een zelfde tij.

En 'k worde, waar geen oog in 't mijne een twijfel rade,
en zonder éen gebaar dat tot geen ruste dwinge',
bij glim-lach van mijn kind, bij vrage mijner gade,
den droeven schoone, die uit de eêlste herfst-cieraden
35 zich-zelven weeft vereeuwiging.

Zoo ruste ik dan, de hand ter zoele vacht der haren,
en rood gelijk een bloem mijn mond die wéet en zwijgt...
— Wat rijst gij dan aan mij? Ik zal niet áan u staren,
ijdele Erinnring, gij die van 't gevecht der jaren
40 nóg in den woel'gen boezem hijgt.

Want 'k heb mij in mijn wil als in een keurs geregen;
en zoo de stalen band door 't weeke vleesch me snijdt:
weet dat ik-zelf de wond' steeds weder open-rijt,
daar 'k in héur diept' bewaar, door de eigen spot gedegen,
45 de weelde van mijn zékerheid.

[A 13]

Laat uw trage wake duren
tot de haarden zijn gebluscht:
slechts naast goed-gedoofde vuren
slaapt men vroom in veil'ge rust.

5 Vreest gij, dat ge bij 't ontwaken
licht van koude rillen zult:
voed de vlamme in u der bake,
niet te dooven, van 't geduld.

Ik weet dat ik mijn dood bereid, wanneer ik wil
dat ik van schoonheid slechts, als eenig heul, zal leven.
Maar, waar gij mij dit heul één enklen stond kunt geven,
doe dat ik sterve, o Dood, en mijn begeeren stil.

5 Ik weet dat ik niet scheppen zal, dan door 't bereiken
der vrijheid die mijn ziel heur aardsche grenze' ontknecht.
Gedoog dan, God, dat ik mijn scheppings-daad beslecht
door met mijn bloed de schaal des lijdens te verrijken.

10 — Doch eischt gij, Dood, die weet wat mij te wachten staat,
dat ik mijn leve' in leelijkheid en leêgheid slijte;
— groeft gij, mijn God, opdat 'k me-zelf mijne onmacht wijte,
dees bittere plooiën, strak en stroef, in mijn gelaat:

15 o laat dan toe, gij Dood, dat ik mijn hunkren loone,
mijn schoonheids-hunkren met de speren van mijn spot;
verknecht mijn rooden scheppings-drang; maar geef, o God,
dat ik mijn knechtschap in mijn woede-woorden hone.

Want neen: geen spijt'ge doem om wat het heiligst is:
de woel'ge vlam der daad; de kilte van 't begeeren.
Slechts op gekende spijs kan deugdelijk men teren;
men smaakt geen schoonheid dan in de eigen droefenis.

5 Hoor hoe van elk geluid wel tien geluide' ontwaken;
weet hoe ge van één woord een weelde wekken kunt.
Vergeet uwe armoe; neen: denk dat ze u werd gegund,
uwe armoede, als een kruik waarin ge uw dorst moogt smaken.

10 Want hoe gij wenschen moogt u-zelf te ontsnappen, om
in ondoorgrondb'ren waan een wereld te bevatten:
gij kent de werkelijkheid onopgediepter schatten
aan 't schaemle schoon allèen van 't innigst heiligdom.

— Wil dan berusten in uw kleinheid; wil gedenken
dat gij geen weten dan uw kleinheid zijt bestemd;
15 en dan misschien, wanneer ge uw needrigheid omklemt
met de échtste liefde, Dood en God u zullen wenken.

Ik ben het eeuwig bed; het eeuwig-leêge
waar smart in zakt die weêr in vreugde ontwaakt;
waar dronken drift, waar weelde en weemoed wegen;
waar woede als wil zijn moede sluiers slaakt.

5 Gij komt, gedachte, o zoon der zwaarste zorgen,
en zoekt in mij een hopelooze rust;
maar rijz' de dag: gij rijst te milden morgen,
en reeds heeft zoel uw mond de zon gekust.

10 Herberg van spijt en troost, waar hope diende
en treurnis als een trouwe lampe wenkt;
weldra vergeten van de vroomste vrienden,
en die geen vrees, genézen, nog gedenkt...

15 o Spijtig hart en stadig-ónbeloonde
dat nimmer dúrend leed of liefde omsloot,
— gij waart het bed waar woelig leven woonde:
nooit wordt gij 't graf van duurzaam-zoeten dood.

Eenvoudige arbeid, als een brood dat geurt en blankt...

— Gij, die, waar ge om het vroomst geluk geen god en dankt,
verlatenheid betaalt met een te late boete:

5 het schoone koren aart onnoozel aan uw voeten;
er is een paard dat neit, maar trekt; er is een os
die trekt; van duizend nijvre vooglen ruischt het bosch;
en als gij, straks, vol wrok en opgekropt negeeren,
maar nóg te trotsch voor de eedle biecht, naar huis zult keeren:
10 zie, daar staat uwe vrouwe in zorg en derenis
om uw vreemd leed, dat door geen min te weren is,
gij, bittre, die u-zelfen bant uit de eigen vrede...

— Weêr is een dag van vrome weelde wrang verleden.

15 Het schoone koren aarde onnoozel; ieder deed
in onbewuste vreugd zijn doening, waar ge schreedt.
Maar gij, die lijdt en rouwt om ál te zeker weten;
gij, die in luidste vreugd geen lijden kunt vergeten
en in het lijden éerst een schampre vreugd belijdt:
gij walgt voor de eêlen troost van schaemlen arrebeid,
te trotsch nóg in het leed der machteloze boete...

20 — En de ándren oogsten 't graan dat aart voor úwe voeten.

Wij, de Armen die den Geest verzaakten,
gekoornen tot de zaligheid:
we ontdekte' in ons het leed, dat waakte
om een verloren weelde-tijd.

5 Wij de Eedlen, die de weelde wonnen
van schittrend-naakt Onnoozel-zijn:
wij hebben niets in ons ontgonnen
dan — blinkend git — een zwarten schijn.

10 Wij, niets dan Goeden, gulle en bloode
onnoozlaars met de warmste hand:
de dorre handen van de dooden
zijn rijker van een rijpren brand.

15 — Wij de Armen, de Eedlen en de Goeden,
wij, liefde- en levens-zwaar den schoot,
— ons kindren leerden ons bevroeden:
wij baren nooit dan vreeze en dood.

[A19]

Gij zijt altijd de Naakte en de Verzaakte;
gij zijt, die spijt bewoont en vreeze wenkt,
o gij die klaar me waakte alvóór 'k ontwaakte
en wier gedaant mijn donkre droom gedenkt.

5 Waar is de huik, wàar zijn de wollen kleêren,
die u verduiken vóór ik u begeer?,
— gij, trouwe dienst-maagd des geniep'gen heeren;
ik, wrokk'ge meester die uw kuischheid weer.

10 Want gij zult nooit van mij de schennis weten
die u verheffe tot gesmade vrouw.
Mijn leven is tot op den draad gesleten;
úw lijf te rijzend voor te jongen rouw.

15 Ga heen dan, gij de schoone en noô-getrooste,
gij zondares met de' àl te reinen blik.
— o Smadelijke bronst om uwe brooste —:
bewaar uw zorg den ongeboren krooste
die 'k nimmer zie gedijen, ik.

Gij draagt het gladde mom der dood;
uw oog is groot van lijden;
het naaste naken van den nood
heeft uwen mond gescheiden.

5 Reeds lijkt het, of het laatste woord
uw lippen gaat verpaarsen.
Gij spert uw vingeren, doorgloord
van eeuwig licht, als kaarsen.

10 Uw glimlach voert het bijster beeld
der eeuw'ge ontvangennisse.
Het lam des offers is gekeeld,
o gij, zijn blanke nisse.

15 Gansch uw gedaante staat verklaard;
uw gang is eêl en zedig;
gij zijt gezuiverd, of gij waart
van zekerheên volledig.

20 En, waar mijn eigen leên en brein
van levens-koortse dorden,
is 't, of mijn weiger medelij'n
mag eindlijk liefde worden.

[A 2 I]

Carpe diem. Horatius

'k Zwelg in versterven, ik die van het heetst begeeren
eens was de norsche en donker-vurige heraut.
De zwepe van mijn drift werd weelde van negeeren,
en 'k heb mijn nieuwe leên uit blinkende ijlt gebouwd.

5 'k Smeedde de zeis der oogste' opdat ze mij doorrete;
en, rot het ongeschuurde graan: ik sta gesteld
als wie geen voedsel kent dan ijzren bete aan bete,
en 't hoofd om doornen-wil met roode roze' omknelt.

10 Mijn Heer en zwarte God, het gaat tusschen ons beiden.
'k Heb te Uwer eere met ontbereren mij omgord.
Gedoog mijn diensten, God, of vrees mijn medelijden
dat met zijn pijlen uit de hemelen U stort.

Gij, die geen Vader wezen zult
dan door bekentnis onzer schuld;
Gij, die erkent Uw zonen
aan de' aëm van hun neërslachtigheid,
5 of 'dat ze, daar Ge aandachtig zijt,
U vloekend durven honen;

Gij, die de Zoon niet wezen kunt
dan waar Ge U menschlijk lijden gunt
en 't arme, laffe smalen
10 om wie Uw moeder is geweest;
Gij, die ten hemel niet en reest
dan door ter hel te dalen;

Gij, die als Geest U toonen moogt
alleen, wanneer het beest gedooft
15 dat Gij het zult bewerken
in hoofd en nieren, en wanneer
Ge van het smartelijkste zeer
zijn loochnen gaat versterken;

— o Vader, die 'k vergeefs verzoek:
20 ik hoon niet, waar 'k me-zelf vervloek;
o Zoon: 'k gedenk mijn moeder
alsof ik-zelf heur had gebaard;
o Heil'ge Geest, ik ben de haard
dien 'k met mijn eigen voeder.

Zóó, als aan 't stellig stooten van 't getouw
 dat, hoekig, kraakt van vlijt en glanst van trouw,
 een wever waakt en volt den dag met werken,
 waar, over 't maatlijk stompen van 't getouw,
 5 de brug der zon bindt vroege aan late zwerken;
 — hij zwoegt; hij heeft een vrouw, en wicht bij wicht;
 maar niet voor hen alleen is 't noeste zwoegen:
 zijn doek vast aan den boom, en kaatst een licht
 nog langer dan de zon op zijn gezicht,
 10 en — 't ware hem genoeg voor zijn genoegen;

zóo heb ik dag aan dag mijn taak gewrocht,
 niet 'lijk ik wou, helaas, maar 'lijk ik mocht;
 en iedre nacht werd warrem in mijn handen
 na 't paarsen van de laatst-verlichte locht
 15 over den damp der omgedolven landen.
 Doch niet om plicht, om vrouwe niet of kind;
 niet om het loon van 't dagelijksche lijden,
 te lang gelijk een slechten drank bemind;
 niet om wat trouw die 't oog met tranen blindt
 20 of om wat twijfel bij te vlug verblijden;

zelfs niet om uwe gave, o vroom verhaal
 dat, zuster van mijn zorge, te elken maal
 naast haar ontwaakt en lacht den morgen tegen;
 niet om 't gedicht waar 'k traag in adem-haal
 25 wen de avond de' armsten dag wijdt tot een zegen;
 niet om het werk alleen, in leed gebaard,
 noch om het lied dat alle leed zou tarten:
 om U, om U, mijn onbegrepen klaart
 die, dooven ook de kolen van den haard,
 30 ontluikt op hoop en sluit op troost mijn harte.

Om U, die van dit mistig aangezicht
de tin tot Uw gelijknis hebt belicht;
die deze schouderen, met dood beladen
en loochening, gerecht hebt en gelicht
35 op de kristallen zuilen der genade;
om U 't standvastig waken van 't gebouw
dat niet vergeefs van arrebeid zou ronken,
waar wind van ijlheid niet door zingen zou,
doch steeds, bij heil van kinderen en vrouw,
40 drempel en raam van zole en ooge blonken.

Om U. — En gij, die 'k in één liefde omvaêm,
gij, heil'ge glans van drempel en van raam,
niet vrouw en kroost alléén, maar pijn en zorge
die 'k, dankend om mijn plecht'gen schroom, verzaêm
45 iederen nacht voor daad en zang van morgen:
bemint mij voort, gij die mijn norschheid temt;
die, waar de zolder woog van heimlijke aren,
waart, die den wreeden vlegel hebt omklemd,
daartoe door onbevroede wet bestemd,
50 'dat ik voor God ontkeeste, o zwengelaren.

Ik doe mijn maal van zuivel, brood en noten.
Helaas, van deze strenge schamelheid
zijt gij niet meer de blijde disch-genoote,
gij die niet meer mijn rust'ge zuster zijt.

5 Wij hebben saêm de vrome vreê bezeten,
betrouwend, ik, op al 't ervaren leed;
gij, mijne woeste driften ongeweten
in de effen plooien van uw wollen kleed.

10 Maar toen, bij zon en wind, de tijd genaakte
dat, traag gerijpt tot een doorrilde vrouw,
ge in 't eigen oog tot schrik en hoop ontwaakte',
ontwaakte in mij de hitte van den rouw.

— Ik doe mijn maal van zuivel, brood en noten,
en in mijn lip bijt de assche der begeert, —
15 o verre, o vreemde, o pijnlijke genoote
die deze disch ontbeert.

[A25]

Gij moogt niet heen: nóg ben 'k geheel van u bevaên.
Uw ongebonden knie en uw gebonden lippe
hebben mijn arrem hart met bitterheid begaan.

5 Met bitterheid. Geen woord en zal uw mond ontglippen;
maar gapend-donker gilt 't verschiet van uwen schoot
met de onafwendbaarheid van kolken en van klippen.

En gij zult gaan, omdat vergééfs ge uw schoonheid boodt,
die nimmer hebt gedurfd me uw schoonheid aan te bieden:
gij, van begeerte bleek, o gij van schaamte rood;

10 — waar dit mijn hard gelaat, gebeiteld tot gebieden,
maar norsch ombonden met het masker van den dood,
weet dat geen argelooze liefde zal geschieden

hèm, die geboden liefde als een verbod ontvlood.

[A 26]

Gij die ik deelzaam in mijne eeuwigheid,
o gij die 'k deelzaam maak in mijn verderven:
ik zal wel buiten ruste moeten sterven,
waar gij de zweepe van mijn leven zijt.

5 Ik ben het peil-lood, aan me-zelf gebonden;
gij maakt me pijl die ge in de sterren schiet;
wat ik u, bitter van mijne onmacht, bied,
hebt gij allang in eigen vreugd gevonden,

10 o schoone en krachtige! Ik, alle ijlt gewijd,
gedoemd me-zelf de oneindigheid te schenken:
ik ben de slaaf van uw verbeide wenken,
gij die me beidt, mijn kind, gij die me beidt.

Register van beginregels en titels

Titels van gedichten zijn cursief gezet.

- A Aarde, over-oude, ik ben van u gescheiden [BM17] 158
- B Beschouw dit grauwend aangezicht. Gij zult er vinden [A9] 201
- D *De blind-geborene* [BM1] 123
De blind-gewordene [BM30] 181
De dag is moede en stil, en de uren gaan verbleeken [MM2] 12
De dag schuift vóór den Dag gelijk een lucht vol rozen [GZ44] 115
De keuken is geboend nog vóór ik binnen-treed [BM28] 179
De koffen aangebleekt van ongebluschte lucht [BM2] 132
De meiskens uit de taveernen [BM4] 134
De nacht, de zwoele nacht heeft me als een wijn bevangen [GZ3] 62
De treinen blazen de aard het zuigen toe der zeeën [BM10] 144
De tuinen galmen in de walmen van den herfst [A11] 203
De zee wacht. Maar ik doe mijn deure dicht [GZ14] 76
De zon ligt in mijn linker-hand [BM11] 149
Die mijn linker-hand omvingert [GZ32] 101
Diep aan uw hart, diep in uw haar te zullen slapen [GZ9] 68
Dit wordt geen lent'. Geen dag en zal de smoore' ontrijzen [MM15] 28
Doop van den bedelaar [GZ1] 55
- E Eens groeit een boom uit mij, en 'k weet denwelke [GZ24] 91
Eenvoudige arbeid, als een brood dat geurt en blankt [A17] 210
Een vrucht, die valt [GZ6] 65
Een zeil, een zeil! Zie 'k daar geen zeil, gespannen [BM8] 140
En hoor uw hart: hoort gij uw hart niet slaan? [GZ20] 83
Er is geen smart te groot voor ons [GZ43] 114
Er is geen tijd. Wat gistren was [GZ37] 106
Er komt iemand bij mij, dien 'k nimmer zag [BM15] 155
- G Gebogen, ach, gelijk de nacht gebogen [BM22] 171
Gedachtenis aan eene jonge Dichteres [MM23] 41
Geen klok omgolft den dooven toren [GZ45] 117
Gelijk een hond die dremlend draalt en druïlt [GZ4] 63
Gelijk het gonzend bliksmen van motoren [GZ29] 96
Geur van het reeuwsche beest; geur van de beursche vrucht [BM21] 170
Geven, geven! Alle vrachten [BM29] 180
Groeien uit het brassend weven [GZ35] 104
Gij brandt mijne oogen toe, gij brandt mijne oogen open [MM27] 46
Gij, die geen Vader wezen zult [A22] 215
Gij die ik deelzaam in mijne eeuwigheid [A26] 220
Gij die 'lijk een verwijt gaat wegen in mijn zwijgen [MM12] 25

- Gij die mijn kommer-ziekte in deemoed tegen-lacht [MM7] 17
 Gij die u, stérker liefde omgord [MM6] 16
 Gij draagt het gladdé mom der dood [A20] 213
 Gij hebt te zeer van blijde logen [MM9] 20
 Gij menschen, die misschien me in laetren tijd gedenkt [MM30] 51
 Gij moogt niet heen: nóg ben 'k geheel van u bevaên [A25] 219
 Gij rijst aan mij gelijk een vlindering van bloemen [GZ31] 100
 Gij spreekt geen woord, o vrouw, maar weent aan mijne zijde [MM10] 21
 Gij zult mij allen, allen kennen [MM21] 36
 Gij zijt altijd de Naakte en de Verzaakte [A19] 212
 Gij zijt de goede wakers die [A2] 191
 Gij zijt de hond niet aan de deur van uw geluk [GZ17] 80
 Gij zijt een bloem, — en 'k ben alléén met u [GZ38] 109
- H Handen, die van goeden wil [GZ27] 94
 Harde modder, guur krystal [GZ5] 64
 Heb ik genoeg u lief-gehad, doorschijnend glas? [GZ39] 110
 Het huis is rondom mij vol sletten en soldaten [GZ28] 95
 Het huis is vol van u. De stilte weegt, verzwaard [MM25] 44
 Het is of alles nog gebeuren [BM16] 156
Het menschelijk brood [MB] 1
 Het nacht-uur waakt; en 'k waak. — Wat zijt ge diep en schoon [MM26] 45
- I Ik ben de hazel-noot. — Een bleeke, weeke made [BM24] 174
 Ik ben geen wakkre lente of een gezwollen zomer [BM23] 172
 Ik ben het eeuwig bed; het eeuwig-leêge [A16] 209
 Ik ben met u alleen, o Venus, felle star [MM16] 30
 Ik ben 't geduld der brooze en lustelooze menschen [BM6] 138
 Ik ben u moe. Gij hebt mijn traagste hoop vermoeid [MM8] 19
 Ik doe mijn maal van zuivel, brood en noten [A24] 218
 Ik droom uw droom; gij droomt mijn droom. Wij beiden [GZ8] 67
 Ik heb dit hooger oord gekozen tot mijn woon [BM12] 150
 Ik heb mijn zuiver huis gevuld [GZ7] 66
 Ik heb u niet gekend dan in dees nieuwe vreeze [MM23] 41
 Ik kom alleen, bij nacht, in deze zee-stad aan [GZ12] 74
 Ik open me als een oog, den nacht verloren [BM9] 141
 Ik vraag den vrede niet: ik vraag alleen de rust [MM22] 37
 Ik weet dat ik mijn dood bereid, wanneer ik wil [A14] 207
 Ik weet: ik berg iemand in mijne woon [BM14] 153
 Ik wete dat ge ontwaken zult, dewijl ik wake [MM4] 14
 Ik zet mij naast mijn naakte zuster [GZ10] 69
 In naam van Vader en van Zoon [BM30] 181
- K 'k Ben hier geweest, 'k ben daar geweest [GZ23] 90
 'k Hadde u gewijd mijne allerschoonste logen [A7] 198
 'k Heb mijne nachten meer doorbeden dan doorweend [GZ2] 61
 'k Heb mij verlaten aan de druif en aan de roos [BM25] 175
 'k Heb noodloos door den boôm geboord [GZ16] 78

- Kind met het bleek gelaat, dat van uw wijde blikken [MM5] 15
 'k Verzoek de zee, 'k verzoek geen aarde en hare vruchten [BM26] 176
 'k Zit met mijn lamme beenen [GZ26] 93
 'k Zwelg in versterven, ik die van het heetst begeeren [A21] 214
- L Laat uw trage wake duren [A13] 206
- M Me-zelf voorbij; me-zelven tegen [BM20] 164
Mijne vrouw en mijn kind [A1] 189
 Mijn God, gij ziet de zee die wemelt in mijne oogen [BM7] 139
- N Naar Oost-land willen wij varen [BM5] 135
 Neen: 'k ben (waar 't rijpend ijs de waetren heeft gezogen) [BM27] 178
 Nimmer zult ge 't licht beletten [GZ19] 82
 Nog vóór de glans van een dagen [BM18] 160
- O o Blick vol dood en sterren [GZ11] 70
 o Gevangen geest, getogen [MM28] 47
 o Gij die, sterkrer liefde omgord [A1] 189
 o 'k Weet dat ik, onttogen aan 't orkaan [GZ15] 77
 o Trouwe vriend der oude dagen [A5] 194
 Oud hart, dat niet bemind en heeft [A8] 200
 Over de zee hangt matelijk te tampen [GZ13] 75
 o Vruchten-leêge schaal, o flanken rijk aan reuken [BM13] 152
 o Ziek, onzeker en onzuiver [MM18] 32
- S Schaduw in den schaduw zijn [GZ21] 86
 Sluit uwe oogen op het licht [GZ33] 102
 Stilte is de stelligheid die nooit begeeft [GZ30] 99
- T Ter loome zee met slappe zeilen [A10] 202
 Thans gaan de wateren den hemel kleeden [BM19] 162
 Thans is het al voorbij: de sluiers zijn gezonken [MM11] 22
 Treed in. Gij die mijn hoop en mijne deernis zijt [A4] 193
 Trots, die mijn harte hardde, als ijzer [MM20] 35
- U *Uitvaart van den bedelaar* [GZ45] 117
 Uren van harde macht, waar 'k in de zwartste nachten [MM19] 33
 Uw aangezicht is bleek 'lijk 't mijne wordt. — Terwijl [MM24] 43
 Uw eenzaamheid? Gij zijt als die wolvin [GZ18] 81
- V Van alle reis terug nog vóór de reis begonnen [MM17] 31
 Vermits géen dag me ooit wekt en nog deze oogen open' [A12] 204
 Vervareljik festijn voor onverzaedlijk dorsten [MM1] 11
- W Waar me uw hulp genaakte, en lachte [GZ34] 103
 Waarom verwijt ge mij de paden te verlaten [GZ36] 105
 Wanneer, geteekend met de onloochenbaarste merken [MB] 1
 Wanneer ik sterven zal (o glimlach om de vreeze [MM29] 48
 Want neen: geen spijt'ge doem om wat het heiligst is [A15] 208

	Wat weet gij van kwetsuren [GZ25]	92
	Weêr gaat het veege licht der asters bloeien [MM13]	26
	Weêr nadert de avond want ik bad [BM1]	123
	Weêr staat mijn venster open op den nacht [MM14]	27
	Wielwaal, die van rijpe kersen [GZ42]	113
	Wie mij wat bloemen biedt, en 't zoete weren [GZ41]	112
	Wij, de Armen die den Geest verzaakten [A18]	211
	Wij heffen in dees heil'ge vonte [GZ1]	55
	Wij zijn nog niet genezen van onze oogten [GZ22]	89
z	Zal ik rusten? [A6]	195
	Zie, ik ben niet, dan uit Uw hand geboren [GZ40]	111
	Zingen, hoe de donkre wereld [A3]	192
	Zóó, als aan 't stellig stooten van 't getouw [A23]	216
	Zou'n wij geen glaasken mogen drinken? [BM3]	133
	Zij ligt te bedde 'lijk ik lig te bedde [MM3]	13

Inhoud

Het menschelijk brood [MB] 1

DE MODDEREN MAN 7

Omnis qui ppe caro corruperat viam suam 8

- I Vervarelijk festijn voor onverzaedlijk dorsten [MM1] 11
De dag is moede en stil, en de uren gaan verbleeken [MM2] 12
Zij ligt te bedde 'lijk ik lig te bedde [MM3] 13
Ik wete dat ge ontwaken zult, dewijl ik wake [MM4] 14
Kind met het bleek gelaat, dat van uw wijde blikken [MM5] 15
Gij die u, stérker liefde omgord [MM6] 16
Gij die mijn kommer-ziekte in deemoed tegen-lacht [MM7] 17
Ik ben u moe. Gij hebt mijn traagste hoop vermoeid [MM8] 19
Gij hebt te zeer van blijde logen [MM9] 20
Gij spreekt geen woord, o vrouw, maar weent aan mijne zijde [MM10] 21
Thans is het al voorbij: de sluiers zijn gezonken [MM11] 22
- II Gij die 'lijk een verwijt gaat wegen in mijn zwijgen [MM12] 25
Weér gaat het veege licht der asters bloeien [MM13] 26
Weér staat mijn venster open op den nacht [MM14] 27
Dit wordt geen lent'. Geen dag en zal de smoore' ontrijzen [MM15] 28
Ik ben met u alleen, o Venus, felle star [MM16] 30
Van alle reis terug nog vóór de reis begonnen [MM17] 31
o Ziek, onzeker en onzuiver [MM18] 32
Uren van harde macht, waar 'k in de zwartste nachten [MM19] 33
Trots, die mijn harte hardde, als ijzer [MM20] 35
Gij zult mij allen, allen kennen [MM21] 36
Ik vraag den vrede niet: ik vraag alleen de rust [MM22] 37
- III Gedachtenis aan eene jonge Dichteres [MM23] 41
- Op den dood van Jean Moréas 43
I Uw aangezicht is bleek 'lijk 't mijne word. — Terwijl [MM24] 43
II Het huis is vol van u. De stilte weegt, verzwaard [MM25] 44
III Het nacht-uur waakt; en 'k waak. — Wat zijt ge diep en schoon [MM26] 45
IV Gij brandt mijne oogen toe, gij brandt mijne oogen open [MM27] 46
V o Gevangen geest, getogen [MM28] 47
- Wanneer ik sterven zal (o glimlach om de vreeze [MM29] 48
Gij menschen, die misschien me in laetren tijd gedenkt [MM30] 51

-
- Doop van den bedelaar [GZ1] 55
- I DE HEETE ASCH 59
- 'k Heb mijne nachten meer doorbeden dan doorweend [GZ2] 61
 De nacht, de zwoele nacht heeft me als een wijn bevangen [GZ3] 62
 Gelijk een hond die drentlend draalt en druilt [GZ4] 63
 Harde modder, guur krystal [GZ5] 64
 Een vrucht, die valt [GZ6] 65
 Ik heb mijn zuiver huis gevuld [GZ7] 66
 Ik droom uw droom; gij droomt mijn droom. Wij beiden [GZ8] 67
 Diep aan uw hart, diep in uw haar te zullen slapen [GZ9] 68
 Ik zet mij naast mijn naakte zuster [GZ10] 69
 o Blik vol dood en sterren [GZ11] 70
- II DE SCHURFTIGE DANSER 71
- 1 Ik kom alleen, bij nacht, in deze zee-stad aan [GZ12] 74
 Over de zee hangt matelijk te tampen [GZ13] 75
 De zee wacht. Maar ik doe mijn deure dicht [GZ14] 76
 o 'k Weet dat ik, ontogen aan 't orkaan [GZ15] 77
 'k Heb noodloos door den boôm geboord [GZ16] 78
- 2 Gij zijt de hond niet aan de deur van uw geluk [GZ17] 80
 Uw eenzaamheid? Gij zijt als die wolvin [GZ18] 81
 Nimmer zult ge 't licht beletten [GZ19] 82
 En hoor uw hart: hoort gij uw hart niet slaan? [GZ20] 83
- 3 Schaduw in den schaduw zijn [GZ21] 86
- III VERZOEKING VAN GOD 87
- Wij zijn nog niet genezen van onze oogen [GZ22] 89
 'k Ben hier geweest, 'k ben daar geweest [GZ23] 90
 Eens groeit een boom uit mij, en 'k weet denwelke [GZ24] 91
 Wat weet gij van kwetsuren [GZ25] 92
 'k Zit met mijn lamme beenen [GZ26] 93
 Handen, die van goeden wil [GZ27] 94
 Het huis is rondom mij vol sletten en soldaten [GZ28] 95
 Gelijk het gonzend bliksmen van motoren [GZ29] 96
- IV GEBOORTE VAN DEN HONIG 97
- Stilte is de stelligheid die nooit begeeft [GZ30] 99
 Gij rijst aan mij gelijk een vlindering van bloemen [GZ31] 100
 Die mijn linker-hand omvingert [GZ32] 101
 Sluit uwe oogen op het licht [GZ33] 102
 Waar me uw hulp genaakte, en lachte [GZ34] 103
 Groeien uit het brassend weven [GZ35] 104

	Waarom verwijt ge mij de paden te verlaten [GZ36]	105
	Er is geen tijd. Wat gistren was [GZ37]	106
V	GOD AAN ZEE	107
	Gij zijt een bloem, — en 'k ben alléén met u [GZ38]	109
	Heb ik genoeg u lief-gehad, doorschijnend glas? [GZ39]	110
	Zie, ik ben niet, dan uit Uw hand geboren [GZ40]	111
	Wie mij wat bloemen biedt, en 't zoete weren [GZ41]	112
	Wielwaal, die van rijpe kersen [GZ42]	113
	Er is geen smart te groot voor ons [GZ43]	114
	De dag schuift vóór den Dag gelijk een lucht vol rozen [GZ44]	115
	Uitvaart van den bedelaar [GZ45]	117
	HET BERG-MEER	121
	De blind-geborene [BM1]	123
I	DE MODDER-HAVEN	129
I	De koffen aangebleekt van ongebluschte lucht [BM2]	132
	Zou'n wij geen glaasken mogen drinken? [BM3]	133
	De meiskens uit de taveernen [BM4]	134
	Naar Oost-land willen wij varen [BM5]	135
2	Ik ben 't geduld der brooze en lustelooze menschen [BM6]	138
	Mijn God, gij ziet de zee die wemelt in mijne oogen [BM7]	139
	Een zeil, een zeil! Zie 'k daar geen zeil, gespannen [BM8]	140
	Ik open me als een oog, den nacht verloren [BM9]	141
3	De treinen blazen de aard het zuigen toe der zeeën [BM10]	144
II	HET BERG-MEER	147
	De zon ligt in mijn linker-hand [BM11]	149
	Ik heb dit hooger oord gekozen tot mijn woon [BM12]	150
	o Vruchten-leêge schaal, o flanken rijk aan reuken [BM13]	152
	Ik weet: ik berg iemand in mijne woon [BM14]	153
	Er komt iemand bij mij, dien 'k nimmer zag [BM15]	155
	Het is of alles nog gebeuren [BM16]	156
	Aarde, over-oude, ik ben van u gescheiden [BM17]	158
	Nog vóór de glans van een dagen [BM18]	160
	Thans gaan de wateren den hemel kleeden [BM19]	162
	Me-zelf voorbij; me-zelven tegen [BM20]	164
III	DE VOEDSTER	167
I	Geur van het reeuwsche beest; geur van de beursche vrucht [BM21]	170
	Gebogen, ach, gelijk de nacht gebogen [BM22]	171
	Ik ben geen wakkre lente of een gezwollen zomer [BM23]	172

2	Ik ben de hazel-noot. — Een bleeke, weeke made [BM24]	174
	'k Heb mij verlaten aan de druif en aan de roos [BM25]	175
	'k Verzoek de zee, 'k verzoek geen aarde en hare vruchten [BM26]	176
3	Neen: 'k ben (waar 't rijpend ijs de waetren heeft gezogen) [BM27]	178
	De keuken is geboend nog vóór ik binnen-treed [BM28]	179
	Geven, geven! Alle vrachten [BM29]	180
	De blind-gewordene [BM30]	181

APPENDIX 187

Mijne vrouw en mijn kind [A1]	189
Gij zijt de goede wakers die [A2]	191
Zingen, hoe de donkre wereld [A3]	192
Treed in. Gij die mijn hoop en mijne deernis zijt [A4]	193
o Trouwe vriend der oude dagen [A5]	194
Zal ik rusten? [A6]	195
'k Hadde u gewijd mijne allerschoonste logen [A7]	198
Oud hart, dat niet bemind en heeft [A8]	200
Beschouw dit grauwend aangezicht. Gij zult er vinden [A9]	201
Ter loome zee met slappe zeilen [A10]	202
De tuinen galmen in de walmen van den herfst [A11]	203
Vermits géén dag me ooit wekt en nog deze ooggen open' [A12]	204
Laat uw trage wake duren [A13]	206
Ik weet dat ik mijn dood bereid, wanneer ik wil [A14]	207
Want neen: geen spijt'ge doem om wat het heiligst is [A15]	208
Ik ben het eeuwig bed; het eeuwig-leêge [A16]	209
Eenvoudige arbeid, als een brood dat geurt en blankt [A17]	210
Wij, de Armen die den Geest verzaakten [A18]	211
Gij zijt altijd de Naakte en de Verzaakte [A19]	212
Gij draagt het gladdé mom der dood [A20]	213
'k Zwelg in versterven, ik die van het heetst begeeren [A21]	214
Gij, die geen Vader wezen zult [A22]	215
Zóó, als aan 't stellig stooten van 't getouw [A23]	216
Ik doe mijn maal van zuivel, brood en noten [A24]	218
Gij moogt niet heen: nóg ben 'k geheel van u bevaên [A25]	219
Gij die ik deelzaam in mijne eeuwigheid [A26]	220

Register van beginregels en titels 221

Inhoud 225

